

เนื่องจากผู้วิจัยจัดสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อแก้ปัญหาในทางการเรียนการสอน และได้นำเอาสไลด์ประกอบคำบรรยาย แถบบันทึกภาพ การแสดงบทบาท และการเขียน เค้าเรื่องรวมมาเป็นเครื่องมือในสถานการณ์จำลอง ฉะนั้น ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา และหลักการต่าง ๆ พอเป็นที่เข้าใจ ดังนี้

สถานการณ์จำลอง (Simulation)

อิสাবেล เอช. เบค และ บรูซ มอนโรว^๑ (Isabel H. Beck and Bruce Monroe) ได้กล่าวถึงสถานการณ์จำลองว่า สถานการณ์จำลองเป็นคำเก่าที่มีมานานแล้ว แต่เพิ่งจะได้มีการประยุกต์นำมาใช้ประโยชน์ในทางการศึกษาเมื่อไม่นานมานี้เอง ความหมายหนึ่งของสถานการณ์จำลองก็คือ ความหลอกลวง (Deception) หรือการ แสดงผิด (Misrepresentation) ทั้งสองความหมายนี้เป็นความหมายของสถานการณ์จำลองในสมัยก่อน ในปัจจุบันนี้คำว่าสถานการณ์จำลองหมายถึง ขบวนการในรูปแบบ (a procedure in which a model) หรือความคล้ายคลึงสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะทดสอบสภาวะการณ์ หรือเพื่อการสอน (analog to a real situation is created for the purpose of testing or teaching)

โดยปกติแล้ว สถานการณ์จำลองจะถูกสร้างขึ้นเพื่อทดลองลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ใน ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้

^๑ Isabel H. Beck and Bruce Monroe, "Some Dimensions of Simulation," Educational Technology, October, 1969. pp. 45 - 49.

๑. เพื่อประเมินผลหรือวิเคราะห์ระบบการปฏิบัติงาน

๒. เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบหรือใช้ในการวางแผนสำหรับวางระบบใหม่ในการทดลองหรือทำนอย

๓. เพื่อจัดสภาวะแวดล้อมทางการเรียนให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ในสภาพความเป็นจริงของชีวิต โดยวิธีการฝึกฝนหรือถ่ายทอดวิชาการ

ทั้ง ๓ กรณีนี้จะคงอยู่ภายใต้เงื่อนไขของข้อกำหนด (Assumptions) และสมมติฐาน (Hypothesis) หรือเนื้อหาของหลักสูตรที่ได้เข้าไปในระบบ ในขบวนการทั้งหมดนี้ต้องสังเกตได้ ในการพิจารณาสร้างสถานการณ์จำลองจะต้องเปิดใจกว้างเพื่อแนวความคิดจากความเป็นนามธรรมเข้าสู่รูปธรรม ตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นแบบหนึ่งของการออกแบบที่แสดงให้เห็นถึงการก้าวจากความเป็นนามธรรมเข้าสู่รูปธรรม

๑. จะต้องทดสอบรูปแบบในการวิเคราะห์

๒. ส่วนประกอบของสภาพการณ์ที่สร้างขึ้นจะต้องเป็นสถานการณ์จริง

๓. รูปแบบจำลองของสภาพการณ์ที่จะนำไปใช้เพื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลได้

๔. ในขั้นการทดลองนั้นจะต้องสามารถควบคุมขบวนการต่าง ๆ ที่เรานำมาวิเคราะห์ได้

๕. ในขบวนการจริง กิจกรรม สถานการณ์ จะต้องสังเกตได้ วัดผลได้ในขณะดำเนินการ

ลักษณะของสถานการณ์จำลองทางการศึกษา

สถานการณ์จำลองทางการศึกษาเรานำมาใช้เพื่อการแก้ปัญหาเพื่อการถามอย่างมีเหตุผลในทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการบริหาร เครื่องมือที่อยู่ในรูปสถานการณ์จำลองเหล่านี้มีลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. เริ่มต้นด้วยการเลียนสภาพความเป็นจริง

๒. จัดเพื่อให้มีสภาพการสูญเสียที่น้อยที่สุด

๓. ปฏิกริยาที่ตอบสนองจะต้องเป็นเครื่องหมายของผลลัพธ์
๔. จะต้องเป็นแบบจำลอง

หลักการในการพิจารณาออกแบบสถานการณ์จำลอง

พอล เอ. ทเวลเกอร์^๒ (Paul A. Twelker) ได้กล่าวถึงหลักการที่จะนำมาใช้พิจารณาออกแบบสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาการสอน ในขบวนการวิจัยถึงการสอนไว้ถึง ๑๓ ขั้น อย่างไรก็ตามทั้ง ๑๓ ขั้นที่กล่าวไว้นี้ขอเอาเฉพาะส่วนที่เห็นว่าสำคัญมาเพื่อที่จะให้นักสร้างสถานการณ์จำลองได้นำมาเป็นพื้นฐานและถือเป็นประสบการณ์เบื้องต้นที่จะพัฒนาสถานการณ์จำลองในโอกาสต่อไป

เหตุผลในการออกแบบระบบของสถานการณ์จำลองเพื่อการสอน

ในการออกแบบระบบของสถานการณ์จำลองเพื่อการสอนสักระบบหนึ่งนั้น เราควรจะต้องพิจารณาถึงเนื้อหา และจะต้องคำนึงว่าผู้เรียนคือใคร และอยู่ที่ไหนก่อนที่จะมาเป็นนักเรียน และปัญหาต่าง ๆ ของเรานั้นใครมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่จะทำหน้าที่เชื่อมช่องว่างต่าง ๆ ทั้งของเนื้อหา ตลอดจนตัวผู้เรียนและนำไปสู่จุดหมายปลายทาง หรืออาจจะกล่าวโดยสรุปได้ว่าเหตุผลมี ๓ ประการ

๑. เราจะสอนเนื้อหาอะไร
๒. จะสอนอย่างไรจึงจะไดผลดีที่สุด
๓. ทำอย่างไรระบบที่ออกแบบจึงจะสมบูรณ์

ลำดับขั้นเฉพาะตอนที่เรานำมาพิจารณาในการออกแบบระบบสถานการณ์จำลอง

๑. ขั้นวางขอบเขตปัญหาการสอน ในการวางขอบเขตหรือกำหนดขอบเขตปัญหาการสอนนั้น เราจะต้องรู้ว่า เมื่อเรากำหนดปัญหาลงไปแล้วจะใช้อะไรเป็นส่วนช่วย

^๒ Paul A. Twelker, "Designing Simulation Systems," Educational Technology, October, 1969. pp. 64 - 70.

พัฒนาแนวการสอนหรือแก้ปัญหาเหล่านี้ จะให้สภาพการณ์อะไร เป็นแรงจูงใจให้กับปัญหาได้ และผู้กำหนดปัญหาจะต้องรู้ให้ลึกซึ้งว่าปัญหาคืออะไร ปัญหาที่กำหนดขึ้นมานั้นมีความมุ่งหมายอย่างไร เราจะอาศัยอะไรเป็นสภาวะแวดล้อมที่จะช่วยให้เข้าใจปัญหา

๒. พิจารณาสภาพการณ์ ระบบที่จะนำมาใช้ในสถานการณ์ ผู้ออกแบบจะต้องพิจารณาว่าจะใช้กับนักเรียนกี่คน และใช้กำลังคนเท่าไร ใช้เครื่องมืออะไรช่วย ใช้วิธีการอย่างไร วัสดุอุปกรณ์อะไร หลักการดำเนินงานจะเป็นไปในรูปใด และจะสร้างปรากฏการณ์สอนในแนวใด หรือกล่าวโดยสรุปก็คือ จะต้องคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ที่จะมีส่วนช่วยในการวางขอบเขตของปัญหาใดเหมาะสมและถูกต้องตามวัตถุประสงค์

๓. ขั้นรับสภาพการณ์เข้าสู่ปัญหา เพื่อให้เข้าใจปัญหานั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เราจะต้องอาศัยสภาพการณ์ที่พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับปัญหา หรือเลือกวิธีการที่จะช่วยนำปัญหาไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้

๔. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะวัตถุประสงค์เฉพาะนี้จะต้องกำหนดออกมาในรูปของพฤติกรรมที่วัดได้

๕. ขั้นกำหนดเกณฑ์ในการวัดผล การกำหนดเกณฑ์ในการวัดผลนี้เนื่องจากเป็นเกณฑ์การวัดผลที่จะต้องใช้วัดพฤติกรรมของผู้เรียน จึงต้องสร้างเกณฑ์ออกเป็น ๒ แบบ

๕.๑ วัดผลขั้นสุดท้ายในการเรียน

๕.๒ วัดขีดระดับความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป

๖. เสนอผลของสถานการณ์จำลอง สถานการณ์จำลองมีข้อได้เปรียบวิธีการสอนอย่างอื่นอีกหลายอย่าง คือ

๖.๑ สามารถสร้างอารมณ์และสร้างทัศนคติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๖.๒ สถานการณ์จำลองยังสามารถรวมเอาพฤติกรรมที่จะชี้ความสามารถของผู้เรียนและความจำไว้ด้วยกันได้ คือ ผู้เรียนจะมีพัฒนาการทั้งความจำและขีดความสามารถ

- ๖.๓ สถานการณ์จำลองจะจูงใจให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมได้นาน
- ๖.๔ ผู้เรียนจะสามารถเลือกสังเกตสภาวะการณ์ทางสังคม ฯลฯ จากสถานการณ์จำลองได้
- ๖.๕ สถานการณ์จำลองจะช่วยปรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนให้เข้ากันได้เป็นอย่างดี และเป็นไปตามความต้องการ
- ๖.๖ สถานการณ์จำลองจะดึงความสนใจของผู้เรียนไว้ได้ทั้งในการทำแบบฝึกหัด และแม้แต่ในการเรียนเนื้อหาหลายอย่าง
- ๖.๗ สถานการณ์จำลองสามารถที่จะชักจูงผู้เรียนให้เข้าสู่พฤติกรรมที่ต้องการได้

๗. ขึ้นกำหนดชนิดของเครื่องมือที่จะนำมาสร้างเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์จำลอง เช่น ไซเครื่องมือช่วยสอน หรือสื่ออย่างอื่น ๆ เช่น เกมสถานการณ์จำลอง ฯลฯ

๘. ขึ้นพัฒนาสถานการณ์จำลองโดยวิธีการเลือกสื่อหลาย ๆ อย่างเข้ามาใช้ แล้วเลือกเอาสื่อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเป็นเครื่องมือ

๙. ขึ้นพัฒนาระบบของสถานการณ์จำลอง เพื่อพิจารณาในแต่ละขั้นและพบข้อบกพร่อง ผู้สร้างจะต้องแก้ไขเพื่อให้สถานการณ์จำลองสมบูรณ์ที่สุด

๑๐. ขึ้นทดลองใช้สถานการณ์จำลองเพื่อหาข้อจำกัดของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น อาจทดลองกับกลุ่มเล็ก หรือแบบหนึ่งต่อหนึ่งก็ได้ การทดลองอาจทำได้ทั้งแบบเปิดและแบบปิด คือ ให้ผู้รับการทดสอบทำเครื่องหมายในที่ที่เป็นปัญหา และอาจใช้วิธีเปิดอภิปรายกับผู้สร้างโดยตรง

๑๑. ขึ้นเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์จำลอง หลังจากการทดลองถ้าหากพบข้อบกพร่อง เราจะต้องนำกลับมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เหมาะสมและเป็นไปตามที่เราต้องการ

๑๒. ขึ้นใช้สถานการณ์จำลองเป็นส่วนหนึ่งของอุปกรณ์การสอนจริง เพื่อดูประสิทธิภาพของสถานการณ์จำลอง

๑๓. ขึ้นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สถานการณ์จำลองเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในอนาคต ในการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของอุปกรณ์การสอนนั้น เรามักจะพบความเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ในการสอนจริงอยู่เสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้เราจึงต้องเตรียมปรับปรุงสถานการณ์จำลองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ขอควรรำพึงเกี่ยวกับการสร้างสถานการณ์จำลอง

๑. ถ้าสามารถหาความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือประสบการณ์ใดมากเพียงใด จะช่วยให้เราสร้างสถานการณ์จำลองเหมาะสมได้มากขึ้นเพียงนั้น
๒. ผู้สร้างสถานการณ์จำลองจะต้องศึกษาสถานการณ์จำลองที่คนอื่นสร้างให้เขาใจอย่างถ่องแท้เสียก่อนที่จะสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นเอง ถ้าสามารถศึกษาได้มากเพียงใด ก็จะสามารถสร้างสถานการณ์จำลองได้ดีเพียงนั้น
๓. สถานการณ์จำลองที่เป็นไปได้อาจคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด จะเป็นสถานการณ์จำลองที่ดีที่สุดที่เราต้องการ เช่นเดียวกัน
๔. ส่วนประกอบต่าง ๆ ของเครื่องมือในสถานการณ์จำลอง ไม่ใช่จุดหมายปลายทาง แต่เป็นเพียงสื่อที่จะนำสถานการณ์จำลองไปสู่จุดหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์โครงการเบื้องต้นของสถานการณ์จำลอง จะต้องดูว่า

๑. สิ่งที่จะนำมาสร้างคืออะไร
๒. ลักษณะที่จะสร้างเป็นเช่นใด
๓. ความสัมพันธ์ของสิ่งที่จะนำมาสร้างคืออะไรหรือไม่

จะเห็นได้ว่า ในการออกแบบสร้างสถานการณ์จำลอง นอกจากจะเป็นวิธีการที่ยากแล้ว การสร้างก็ลำบาก เพราะจะต้องใช้งานทางกราฟิกและความเป็นศิลปะขั้นสูง เป็นสื่อที่น่าอึดใจ

สไลด์ประกอบคำบรรยาย (Slide Tape Synchronized)

สไลด์เทปเสียงเป็นชุดอุปกรณ์การสอนที่สามารถนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาการสอนในปัจจุบัน สไลด์เทปเสียงสามารถให้ผู้เรียนได้เห็นภาพบนจอทางประสาทตา ในขณะเดียวกันก็สามารถได้ยินคำบรรยายจากเทปบันทึกเสียงซึ่งมีความสัมพันธ์กับภาพบนจอทางประสาทหู ควบ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้จากประสาทสัมผัสถึงสองทางคือ ประสาทตาและประสาทหู สไลด์เทปเสียงยังสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจที่ลึกซึ้ง ผู้เรียนไม่มีความสนใจเพิ่มขึ้นจากความมืดในห้องเรียน แสงสว่างจากสไลด์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถจำเนื้อเรื่องได้คล่องและนาน

สไลด์เทปเสียง คือชุดอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาซึ่งประกอบด้วยสไลด์ชุดขนาด ๒" x ๒" จำนวนเฟรมแล้วแต่ความยาวของเนื้อเรื่อง สไลด์ชุดหนึ่งจะมีเนื้อหาติดต่อกันเรียงติดต่อกันตามลำดับ คำบรรยายสไลด์จะบันทึกไว้ในเทปบันทึกเสียงซึ่งจะให้เสียงบรรยายสไลด์ตรงกับภาพได้ โดยไรร่วมกับเครื่องสไลด์ซิงโครไนเซอร์ ซึ่งจะทำหน้าที่เปลี่ยนภาพสไลด์ให้ตรงกับคำบรรยายด้วยสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้าที่บันทึกไว้ในเทปบันทึกเสียง^๓

โครงการทำสไลด์

คำว่า "สไลด์"^๔ เป็นชื่อที่เรียกตามภาษาอังกฤษจากคำว่า slide คำนี้แปลความหมายเป็นภาษาไทยว่า ภาพฉายโปร่งแสง ซึ่งชื่อนี้อาจจะรู้สึกว่ายาวเกินไป ผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการนี้จึงนิยมเรียกชื่อทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า สไลด์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๓ สมคิด เมตไตรพันธ์, ร.ท. การสอนวิชาถายรูปเป็นรายบุคคลโดยใช้สไลด์เทปเสียง, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖. หน้า ๘.

^๔ ทุน เกษจำรัส, คำบรรยายประกอบวิชาการถายรูป, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

สไลด์ เป็นภาพแบบโปร่งแสง มีทั้งชนิดขาว-ดำ และสี เมื่อนำเข้าเครื่องฉาย สไลด์ จะได้ภาพขยายไปปรากฏบนจอ เป็นขนาดใหญ่ดูได้เต็มตา

ขนาดของสไลด์ มีขนาดต่าง ๆ กันตามแต่ประโยชน์ที่ใช้ เช่น

๑. ขนาด $๓\frac{1}{2} \times ๔$ นิ้ว เป็นสไลด์แบบมาตรฐาน ตลาดเรียกว่า กระจกฉาย (Lantern Slide) หรือกระจกโฆษณา สมัยก่อนนิยมใช้ทั้งในงานราชการ สถานศึกษา และโรงพยาบาล แต่ปัจจุบันใช้ฉายโฆษณาในโรงพยาบาลแต่อย่างเดียว สำหรับที่อื่น ๆ ถึงจะมีอยู่บ้างก็น้อยมาก

๒. ขนาด $๒\frac{1}{2} \times ๒\frac{1}{2}$ นิ้ว หรืออย่างอื่นที่เรียกกันว่าขนาด ๒×๒ ซม. ใช้ฉายโฆษณาตามโรงพยาบาลบางโรง แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคืองานทางการพิมพ์

๓. ขนาด ๒×๒ นิ้ว เป็นขนาดที่นิยมกันแพร่หลายมากที่สุดในขณะนี้ เพราะผลิตง่าย ใช้สะดวกทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ทำใจภายในห้องตลาด

สไลด์แบบนี้มีกรอบ (Slide Mounts) เป็นขนาด ๒×๒ นิ้วเท่ากันหมด แต่เนื้อในที่เป็นช่องใส่ฟิล์มมีขนาดแตกต่างกันหลายขนาด คือ

ขนาด ๑๘×๒๓ ม.ม. และ ๒๓×๓๔ ม.ม. ทั้งสองขนาดนี้ใช้ฟิล์มภาพยนตร์เบอร์ ๑๓๕ ขนาด ๓๕ ม.ม.

ขนาด ๓๐×๓๐ ม.ม. ใช้ฟิล์ม ๒ นิ้ว เบอร์ ๑๒๗ ฉายได้ม้วนละ ๑๒ รูป

ขนาด ๓๘×๓๘ ม.ม. ใช้ฟิล์ม ๓ นิ้ว เบอร์ ๑๒๐ หรือเบอร์ ๒๒๐

สำหรับสไลด์ ๒ ขนาด แบบสุดท้ายนี้มีใช้กันน้อย เพราะทั้งกล้องและฟิล์มหาซื้อได้ยากในห้องตลาด

สำหรับฟิล์มที่ใช้ในการฉายสไลด์ขาว-ดำ ถ้าเป็นฟิล์มเนกาตีฟเมื่อถ่ายแล้วนำไปล้างจะได้ฟิล์มเป็นเนกาตีฟ เมื่อต้องการทำเป็นสไลด์คือ โพลีดีตีฟ ก็นำฟิล์มเนกาตีฟไปอัดลงบนฟิล์ม Release positive อีกครั้งหนึ่ง หรือถ้าฟิล์มขาว-ดำเป็นแบบรีเวอร์ซอล เมื่อนำไปล้างตามกระบวนการแล้ว ภาพก็จะออกมาเป็นโพลีดีตีฟเลย

สำหรับฟิล์มสีมักนิยมใช้กันสองแบบคือ Ektachrome และ Kodachrome และฟิล์มทั้งสองชนิดยังแบ่งออกเป็นสองแบบ คือ Daylight type และ Artificial type การเลือกฟิล์มไปใช้ของระวางเรื่องชนิดของฟิล์มว่าจะใช้กับแสงชนิดใด ถ้าจะนำฟิล์มที่ใช้กับแสงแดดไปถ่ายโดยใช้แสงไฟฟ้ายาจะต้องใช้กับฟิล์มเตอร์สีน้ำเงิน และฟิล์มที่ใช้กับแสงไฟฟ้ายาเมื่อนำมาใช้กับแสงแดดก็ต้องใช้กับฟิล์มเตอร์สีส้มเสียก่อน

การทำสไลด์ชุด

จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทางการผลิตทัศนวัสดุ ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ดำเนินการทำสไลด์ต้องจัดเป็นกลุ่มปฏิบัติการ เรียกว่า ABC Team ประกอบด้วยผู้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง ดังนี้

A - an authority หมายถึงเจ้าของเรื่อง หรือผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำหนดจะทำเป็นสไลด์

B - a brain เป็นผู้เข้าใจทางการวางแผนทำสไลด์ การถอดเนื้อเรื่องหัวข้อวิชา มาแยกเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อทำเป็นสไลด์ ทำบทคำบรรยาย ตามกระบวนการและกรรมวิธีที่ถูกต้อง

C - a craftsman เป็นช่างฝีมือ อาจจะเป็นช่างภาพ ช่างเขียน หรือช่างพิมพ์ และต้องเป็นผู้เข้าใจวิธีการดำเนินการทำสไลด์เป็นอย่างดี

เมื่อได้รวบรวมงานครบกลุ่มปฏิบัติการแล้ว เริ่มแรก นาย A กับ B จะต้องปรึกษากันเพื่อกำหนดงานการทำสไลด์ เช่น กำหนดวัสดุ อุปกรณ์ จำนวนผลิต และงบประมาณในการจัดทำ เมื่อเป็นที่ตกลงแล้วจึงปรึกษากับนาย C เพื่อรับไปดำเนินการทางด้านเทคนิคของฝ่ายช่างต่อไป

เกี่ยวกับการจัดงบประมาณสำหรับผลิต มีหัวข้อที่ควรระลึกถึงเป็นหลักการใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. ชนิดของสไลด์ ตั้งใจกล่าวไว้แต่ว่า สไลด์มีอยู่สองชนิดคือ ชาว-คำ กับ
ดี ชนิดชาว-คำมีวิธีการทำเป็นเยื่อผสมควรร เมื่อเป็นสไลด์ก็ไม่ใคร่สวย สำหรับส่วนคิ
ล็ดถ่ายง่าย ค่าใช้จ่ายถูก และเก็บไว้ใช้ได้นานกว่าสไลด์ชนิดอื่น ๆ

๒. จำนวน การทำสไลด์จะจัดทำเป็นชุด ๆ ชุดหนึ่งอาจจะจบในตอนเดียวหรือ
จะแบ่งเป็นหลายตอนก็ได้ ถ้าเป็นชุดเล็กหรือตอนเล็กอาจจะใช้สไลด์ระหว่าง ๑๒ - ๒๐
ภาพก็ได้ ถ้าเป็นขนาดกลาง ๆ อาจจะใช้จำนวนระหว่าง ๒๐ - ๓๐ ภาพ ถ้าเกินจากนี้
ไปก็เป็นสไลด์ชุดใหญ่ เวลาจะฉายก็ต้องเตรียมการเป็นพิเศษ เคยเห็นการฉายสไลด์
รายการใหญ่ ๆ ที่มีสไลด์ฉายถึง ๑๐๐ และ ๒๐๐ ภาพก็มี แต่รายการแบบนี้ของสรรหา
สไลด์ที่มีคุณภาพ ถ่ายทำขนาดเยี่ยม ๆ การแบ่งชั้นตอนเก่ง และผู้บรรยายประกอบสไลด์
ยังมีความสามารถในการพูดได้ก็อีกด้วย เรื่องที่ถูกดวนแบบนี้จึงทำได้ยาก

อย่างไรก็ดี จำนวนของสไลด์ที่นิยมกันมากในวงการบรรยายคือจำนวน ๓๐ - ๔๔
ภาพ เพราะเป็นจำนวนที่ไม่มากไม่น้อยเกินไป และเวลาดำเนินรายการ ถาบรรยายน้อย
ฉายเร็ว จะใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ถาบรรยายประกอบมากขึ้นอีก ช่วงเวลาการ
ฉายก็ช้าลง จะใช้เวลาได้นานถึง ๒ ชั่วโมงเต็ม ซึ่งเป็นเวลาที่พอเหมาะสำหรับการ
บรรยายประกอบสไลด์

๓. ธรรมชาติของวิชา หมายถึงหัวข้อหรือเนื้อเรื่องที่จะใช้ทำสไลด์ประกอบคำ
บรรยาย คือเรื่องบางเรื่องมีสิ่งสวย ๆ งาม ๆ เหมาะสมที่จะใช้ถ่ายภาพมาทำสไลด์ได้
เป็นอันมาก เช่น เรื่องการจัดบ้าน การจัดสวนตกแต่ง การจัดดอกไม้ การทัศนอาจร ฯลฯ
ซึ่งเรื่องเหล่านี้เมื่อมีสิ่งที่เหมาะถ่ายภาพทำสไลด์ได้มาก เรื่องที่บรรยายก็เกิดความสนุกสนานใจ
แต่เรื่องบางเรื่องที่เป็นเนื้อหาวิชาแท้ ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สถิติ ฯลฯ ซึ่งเต็ม
ไปด้วยตัวเลข ตัวอักษร และแผนกราฟ ย่อมจะทำสไลด์ให้มีศิลปะสวยงามได้ยาก ซึ่ง
อุปสรรคและข้อยากเหล่านี้จึงเป็นปัญหาที่ผู้จัดทำจะต้องพิถีพิถันในเรื่องการทำบท การ
จัดทำคำบรรยาย การแบ่งลำดับชั้นตอน การกำหนดจำนวนสไลด์ให้เหมาะสมตามธรรมชาติ
ของวิชาด้วย

๔. อุปกรณ์การผลิต ใ้แก่ กออง พ็อ้ม เครื่องถ่ายทอด เครื่องให้แสงสว่าง เครื่องพิมพ์สไลด์ เคมีภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการถ่ายภาพและสไลด์ อุปกรณ์เหล่านี้ถ้าหน่วยงานใดมีไว้พร้อมก็สามารถจะผลิตสไลด์ไว้ใช้ใ้สะดวก แต่ถาซาคไปเพียงบางส่วนก็อาจจะตั้งงบประมาณเป็นครั้งคราวสำหรับจัดหา แต่ถาซาคทั้งหมดก็จำเป็นจะต้องจ้างรานค้าเป็นผู้ทำใ้ ซึ่งยอมจะตองแพงและใ้คนใ้ไม่ถูกตองนัก และถาจะลาซาไม่ทันการ ใ้งานบางสาซาก็เป็นงานลับเฉพาะ ไม่เหมาะสำหรับใ้จะส่งจ้างรานค้าใ้จัดทำใ้ได้ คั้งนั้นเรื่องอุปกรณ์การผลิตจึงเป็นหัวใจสำคัญใ้ที่จต้องค้ำนึ่งถึงควย

๕. อุปกรณ์เครื่องฉาย ใ้แก่ เครื่องฉาย จอ และเครื่องเสียง สำหรับเครื่องฉายส่วนใหญ่จะใ้เฉพาะสไลด์แต่ละขนาด เช่น สไลด์ขนาดใหญ่ก็ตองใ้เครื่องฉายอย่างหนึ่ง สไลด์ขนาดกลางและขนาดเล็กก็ตองแยกเครื่องฉายออกไปโดยเฉพาะ แต่ก็มีบางขนาดใ้ที่พอจะใ้รวมกันใ้ได้ สำหรับใ้ใ้ปัจจุบันนิยมใ้เครื่องฉายขนาดสไลด์ ๒ ๒ นิ้ว มากกว่าอื่น ๆ คั้งนั้นเกี่ยวกับเรื่องใ้ ถาหน่วยงานใ้มีเครื่องฉายสำหรับสไลด์ขนาดใ้ใด จึงตองเป็นเรื่องใ้จำเป็นตองผลิตสไลด์มาใ้เป็นการพอเหมาะกันควย

จอ ตามปกติเป็นของสำเร็จรูป มีทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ จอเล็ก ๆ เหมาะสำหรับคนดูจำนวนน้อย ถาคนดูมากจอก็ตองมีขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ และใ้ในทางตรงกันข้าม ถาจอใหญ่คนดูน้อย หรือดูไกล ๆ ความไม่สะดวกก็ยอมตองเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ด้วยเหตุใ้ใ้ในหน่วยงานจึงตองจัดขนาดของจอใ้เหมาะสมกับห้องบรรยายควย

เพบับน้ทึกเสียง เป็นเครื่องมือใ้ที่สามารถเก็บบ้นทึกเสียงใ้เราตองการไว้เป็นเวลาดานาน ใ้มีผู้ประคิษฐ์ใ้มาเป็นเวลาดานานแล้ว แถบบ้นทึกเสียงใ้ใ้ใ้ปัจจุบันเป็นพลาสติกฉายใ้ควยออกใ้ซคของเหล็กใ้ฉาบไว้บาง ๆ ประกอบควยอนุภาคเล็ก ๆ ที่อยู่กันอยางกระจัดกระจาย เมื่อแถบแม่เหล็กคั้งกลาใ้เคลื่อนที่ผ่านหัวบ้นทึก ซึ่งมีลักษณะเป็นแม่เหล็กไฟซ่า จะถูกเหนี่ยวนำใ้เรียงตัวกันอยางมีระเบียบ มีอำนาจเป็นแม่เหล็ก ทำใ้เกิดสนามแม่เหล็กขึ้นใ้ในแถบบ้นทึกเสียง อำนาจแม่เหล็กใ้ที่เคลื่อนบนแถบบ้นทึกใ้จะเหนี่ยวนำใ้เกิดคลื่นไฟฟ้าขึ้นที่ขดลวดที่พันไว้รอบหัวบ้นทึกซึ่งเป็นสัญญาณเสียง มีลักษณะเช่นเดียวกับแหล่งกำเนิดทุกประการ เครื่องบ้นทึกเสียงโดยทั่วไปประกอบควยขดลวดที่พันรอบแกนเหล็ก

รูปวงแหวน โดยมีช่องว่างระหว่างขั้วทั้งสองแคบมาก ซึ่งทำให้เกิดขั้วทั้งสองชิดกันมาก แม่เหล็กไฟฟ้านี้เรียกว่าหัวแม่เหล็กซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้เสียงถูกบันทึกลงบนแถบแม่เหล็ก และสามารถเล่นกลับออกมาเป็นเสียงได้ เครื่องบันทึกเสียงโดยทั่วไปใช้หัวบันทึกและหัวเล่นกลับหัวเดียวกัน โดยมีหัวคบบแยกอยู่คางหาก

หลักการบันทึกเสียงนั้น เมื่อคลื่นเสียงที่จะบันทึกส่งไปที่ไมโครโฟน ไมโครโฟน จะทำหน้าที่เปลี่ยนคลื่นเสียงเป็นกระแสไฟฟ้าซึ่งมีลักษณะของคลื่นเสียง สัญญาณไฟฟ้านี้จะถูกส่งไปขยายให้มีกำลังสูงขึ้นโดยเครื่องขยายเสียง หลังจากนั้นก็จะส่งกระแสไฟฟ้าไปยังขดลวดที่พันรอบแกนเหล็กที่เป็นหัวขอบันทึก ซึ่งจะทำให้เกิดอำนาจของแม่เหล็กไฟฟ้าซึ่งจะเปลี่ยนไปตามสัญญาณไฟฟ้าที่ส่งไปยังขดลวดคร่อมแกนเหล็กนั้น ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นแปลงไปตามคลื่นเสียง เมื่อแถบแม่เหล็กเคลื่อนที่ผ่านด้วยความเร็วคงที่ อนุภาคสารแม่เหล็กที่ฉาบไว้จะถูกเหนี่ยวนำให้เป็นแม่เหล็ก อำนาจแม่เหล็กที่เกิดขึ้นนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกำลังของคลื่นเสียงต้นกำเนิดในการบันทึกเสียง เพื่อป้องกันเสียงที่จะฉีกเพี้ยนไปจากต้นเสียง และเพื่อให้เสียงเหมือนของจริงมากที่สุด เครื่องบันทึกเสียงจึงจำเป็นต้องมีแรงไฟฟ้าที่หล่อเลี้ยงวงจรที่เรียกว่า ไบอัส ซึ่งมีความถี่สูงที่เรียกว่า Ultrasonic bias แรงไฟไบอัสเหล่านี้จะถูกส่งไปยังขดลวดที่หัวบันทึก แรงไฟไบอัสจะมีความถี่ประมาณ ๔๐ KC ถึง ๘๐ KC สำหรับกระบวนการในการเล่นกลับนั้น แถบแม่เหล็กที่บันทึกหรือเป็นแม่เหล็กแล้วจะเคลื่อนที่ผ่านของแถบ ๆ ของหัวเล่นกลับด้วยความเร็วเท่ากับความเร็วที่บันทึก ความเข้มของสนามแม่เหล็กที่แถบบันทึกเสียงจะเหนี่ยวนำให้เกิดคลื่นกระแสไฟฟ้าในขดลวดหัวเล่นกลับ สัญญาณไฟฟ้านี้จะถูกขยายให้มีกำลังสูงขึ้น แล้วส่งไปยังลำโพง ซึ่งลำโพงจะทำหน้าที่เปลี่ยนกระแสไฟฟ้าจากคลื่นเสียงให้เป็นเสียงดังได้ยินได้

การทำสไลด์ชุด ในการผลิตสไลด์ชุดมีลำดับขั้นตอนในการผลิตดังนี้

๑. ตั้งวัตถุประสงค์ของการผลิตเพื่อเป็นแนวทางในการถ่ายทำ โดยคำนึงถึงความยากของเนื้อหาวิชาที่จะประกอบภาพ และความสั้นยาวของเนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับผู้เรียน
๒. พิจารณาที่จะใช้ทำสไลด์ จะใช้ฟิล์มขาว-ดำ หรือสี

๓. จำนวนเฟรมของสไลด์ชุดหนึ่ง ๆ ต้องเหมาะสมกับผู้เรียน และไม่ควรมากจนเกินไป

๔. จัดทำ story board ซึ่งเป็นแผนการถ่ายทำก่อนที่จะลงมือถ่ายจริงโดยการสังเกตภาพที่ต้องการจะถ่ายลงในกรอบขนาดพอเหมาะ มีคำอธิบายของภาพนั้นเขียนไว้ในช่องทางขวามือ

๕. การถ่ายทำใช้ฟิล์มขนาด ๓๕ มม. กับกล้องถ่ายรูปที่ใช้ฟิล์มขนาดเดียวกัน
ดำเนินการ เหมือนกับการถ่ายรูปทุกประการ

๖. นำฟิล์มไปล้างตามกระบวนการล้างฟิล์มสไลด์

๗. นำสไลด์ที่ล้างแล้วไปเข้ากรอบและทำเครื่องหมายหัวแม่มือ

๘. เรียงลำดับชุดสไลด์ไปตามลำดับเนื้อหา แล้วเขียนหมายเลขเรียงลำดับไว้
เริ่มตั้งแต่ต้นจนจบเพื่อสะดวกในการนำไปใช้

๙. บันทึกเสียงบรรยายและเสียงประกอบลงในเทปบันทึกเสียง

๑๐. นำเทปและสไลด์มาทำซิงโครไนซ์ (Synchronized) โดยใช้เครื่อง

ในกระบวนการผลิตสไลด์ชุดประกอบคำบรรยายที่สำคัญและยุ่งยากมากที่สุด และเสียเวลามากที่สุดก็คือ การทำ story board หรือกระดานวางผัง the planning board กระบวนการของการทำกระดานวางผังจะต้องรวมปรึกษากันระหว่างเจ้าของเรื่อง ผู้ทำสไลด์และช่างเขียน เมื่อเตรียมการขั้นเตรียมเนื้อหาแล้ว งานขั้นต่อไปก็คือการเตรียมการวางลำดับภาพสไลด์ เรียงภาพตั้งแต่ต้นจนสุดท้ายตามลำดับ แล้วนับดูว่าได้จำนวนภาพมากน้อยเท่าใด พอเหมาะหรือไม่ แล้วให้ช่วยกันปรึกษารื้อลดเพิ่มจำนวน และจัดลำดับเปลี่ยนลำดับสไลด์เอาตามความเหมาะสมต่อไป เกี่ยวกับการเตรียมการเรื่องนี้ผู้เชี่ยวชาญทางการวางลำดับขั้นการทำสไลด์ได้แนะนำให้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

๑. ตัดกระดาษแข็ง (กระดาษการ์ดแข็ง) ขนาด ๓ x ๕ นิ้ว หรือ ๔ x ๖ นิ้ว
ไว้ให้พอกับจำนวนชุดสไลด์ที่จะจัดทำ

๒. จักรร่างภาพ (สำหรับผู้ที่เขียนภาพใด) หรือคิกภาพถ่าย (สำหรับผู้ที่เป็
ช่างภาพ) ไม้ทรงมบบนคานซ้าย ในขอบเขตเนื้อที่ประมาณ $\frac{2}{3}$ ของแผ่นกระดาษแข็ง

๓. ทรงมบบนคานขวา ไม้เอกชื่อเรื่องสโลคและลำดับสโลคแผนที่เท่าใดเอาไว
ตลอดจากนั้นทรงของวางข้างภาพ ให้กำหนดระยะใกล้ไกลของภาพหาเห็นใกล้ กว้าง หรือ
ไกลเพียงใด ถ้าเป็นการถ่ายภาพก็อาจจะใช้ภาษาการบอกระยะภาพที่เป็นภาษากลางใน
วงการภาพยนตร์หรือโทรทัศน์เสียก็ได้ เช่น ถ่ายใกล้ ปานกลาง ฯลฯ ก็ได้ และให้บอก
ขอบเขตภาพควยว่า เมื่อใดภาพระยะนั้นแล้ว จะเห็นอะไรในภาพเพียงใดแค่นั้นควย

๔. เนื้อที่คานกลางทั้งหมด ให้เขียนคำบรรยายภาพแต่โดยย่อ เช่น ใคร ทำอะไร
ที่ไหน เกี่ยวข้องหรือมีความสำคัญกับเรื่องนี้อย่างไร หรือเป็นชั้นใด ตอนใดของลำดับชั้น
ในการทำงานของแต่ละเรื่อง

เมื่อทำภาพและบรรจุข้อความลงในแผ่นกระดาษแข็งใดครบชุดแล้ว นายช่างผู้จัด
ทำจะต้องนำขึ้นติดเรียงตามลำดับบนกระดานวางผัง ซึ่งจัดทำแบบง่าย ๆ โดยใช้แผง
ประกาศที่มีโซอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ทาสีพื้นหรือบุผ้าสีหรือกระดาษสีให้เรียบร้อยแล้วให้
วางโลหะหรือรางพลาสติกแบบตัว "ยู" กำหนดความกว้างของรางตัวยูให้กว้างพอกับความ
หนาของแผ่นกระดาษแข็ง และยาวตลอดแผ่นกระดานตามคานนอน ให้ติดรางเป็นแถว ๆ
จากบนมาล่าง เสร็จแล้วเอาแผ่นกระดาษแข็งชุดวางแผนที่เตรียมไว้ที่วางเรียงบนราง
ตามลำดับเลขที่จนครบชุด

๕. การพิจารณาจัดวางลำดับชั้นของสโลค ชั้นนี้เป็นชั้นสุดท้ายและเป็นชั้นสำคัญ
เฉพาะผู้วางแผน และเจ้าของเรื่อง จะต้องช่วยกันพิจารณาภาพบนกระดานวางผังอย่าง
ละเอียดถี่ถ้วน การเอาภาพเรียงตามลำดับใหญ่ทั้งชุดจะช่วยให้พิจารณาได้ง่ายขึ้น เมื่อเห็น
ว่าควรเพิ่มควยตัด หรือควยสลับลำดับชั้นตอนกอนหลังอย่างไรใด ผู้จัดทำก็มีสิทธิ์จัดลำดับชั้น
ตอนหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ ตามแต่จะเหมาะสม ต่อจากนั้นผู้จัดทำควยจะหึงกระดาน
วางแผนที่ใหญ่เกี่ยวของในหน่วยงานเดียวกัน ใดช่วยกันออกความคิดเห็น และยอมรับทั้ง
โดยคุณฐิ พอเห็นสมควรแก่เวลาแล้ว จึงนำเขาที่ประชุมครั้งสุดท้าย ช่วยกันแก้ไขให้ถูกต้อง
ต่อจากนั้นก็ถึงขั้นการทำสโลคและทำคำบรรยายประกอบสโลค

การทำสไลด์ขั้นสุดท้ายคือ การเอาตัวอย่างภาพเขียนหรือภาพถ่ายจากแผ่นวาง
แผ่นในกระดาษแข็งไปจัดถ่ายทำให้เป็นสไลด์ต่อไป แต่ถาเป็นภาพถ่ายที่ถ่ายออกจากสไลด์
สีที่มีกั้นฉบับอยู่แล้ว ก็ให้เรียงภาพสไลด์ตามลำดับชั้นที่วางฝังเอาไว้ให้ถูกต้อง เพื่อได้ภาพ
สมบูรณ์แล้ว งานขั้นต่อไปคือการทำคำบรรยายประกอบสไลด์

บทบรรยายประกอบสไลด์ ให้ใช้กระดาษพิมพ์ดีดหรือกระดาษโรเนียว แบ่งช่อง
ที่เส้นทางด้านขวาตามลำดับ ดังนี้

ช่องที่ ๑ คำนำขายมือเป็นช่องลงเลขที่ลำดับภาพ คือ ภาพที่ ๑ ภาพที่ ๒...
เรียงตามลำดับ ให้ตรงกับภาพเป็นภาพ ๆ ไป

ช่องที่ ๒ ภาพ คือภาพตัวอย่างที่ตรงกับภาพในสไลด์ซึ่งในช่องนี้อาจจะเอา
ภาพเขียนหรือภาพถ่ายจากแผ่นกระดาษแข็งที่ใช้เป็นกระดาษวางแผ่นมาปะติดไว้ก็ได้ จะทำ
ขึ้นใหม่เพื่อความเรียบร้อยก็ได้ แต่ถาไม่มีทั้งภาพเขียนและภาพถ่าย ก็อาจจะใช้หนังสือ
เขียนบอกไว้พอให้รู้ว่าเป็นภาพอะไร ก็พอจะใช้แก้ขัดไปได้

ช่องที่ ๓ คำบรรยาย คือคำบรรยายประกอบสไลด์ จะพูดอะไร บรรยาย
อะไรก็เขียนไว้ในช่องนี้ เขียนเริ่มตนย่อหน้าให้ตรงกับแผ่นสไลด์ และจะเขียนบทยาว
ต่อไปอีกก็ได้ พอบรรยายจบสไลด์แต่ละแผ่นก็ให้ขีดเส้นใต้ยาวตลอดตั้งแต่ช่องแรกจนถึงช่อง
สุดท้าย

ช่องที่ ๔ หมายเหตุ เป็นช่องสุดท้ายอยู่ทางขวาสุด ใช้เป็นช่องบันทึกขอ
แนะนำสำหรับผู้บรรยาย (ซึ่งอาจจะเป็นคนอื่นที่รับเอาสไลด์ไปจัดรายการ) เช่น ต้องการ
จะใส่อะไรประกอบ ก็ให้บอกว่าเป็นเสียงอะไร ถ้าเป็นเพลงจากเทปหรือแผ่นเสียง
บอกชื่อเพลงใดควายจะยิ่งดี ถาบอกไม่ได้ก็ควรบอกท่านองวาระเร็วหรือโตกเตตรา
รีนเริง ฯลฯ ก็ได้ หรือถาจะมีการเอาของจริงมาแสดง หรือมีบุคคลสำคัญจะมาร่วม
รายการใด ตอนใด ก็ให้บันทึกไว้ในช่องหมายเหตุ

การแสดงบทบาท (Role Playing)

การแสดงบทบาทนำเข้ามาใช้เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของการสร้างสถานการณ์จำลอง ในการนำเอาการแสดงบทบาทเข้ามาเป็นส่วนประกอบนี้ เรามีวิธีการดังต่อไปนี้

๑. กำหนดปัญหาหรือเลือกปัญหาที่จะนำมาใช้แสดงบทบาท ปัญหาแต่ละปัญหาย่อมจะมีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน ฉะนั้น ผู้นำปัญหานั้นมาใช้จะต้องใช้วิจารณญาณให้รอบคอบ เพื่อนำมาใช้แสดงบทบาทในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

๒. การคิดเรื่อง การคิดเรื่องนี้นับเป็นลำดับขั้นที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง หลังจากที่เรานำปัญหาหรือกำหนดปัญหาแล้ว เรื่องที่จะนำมาใช้แสดงบทบาทประกอบปัญหานั้น จะคงมีความสัมพันธ์กันกับปัญหาเป็นอย่างดี

๓. ขั้นตอนการกำหนดตัวละคร หลังจากที่คิดเรื่องได้เรียบร้อยแล้ว จะต้องกำหนดตัวละครและบทบาท หรือรายละเอียดที่ตัวละครจะต้องแสดง ตัวละครที่กำหนดขึ้นมานั้น จะต้องอยู่ในหน่วยที่ประกอบเป็นเรื่องเดียวกัน

๔. การลำดับเรื่อง เมื่อเรากำหนดตัวละครเรียบร้อยแล้ว และได้เรื่องราวเรียบร้อยแล้ว จะต้องนำเอาตัวละครมาลำดับบทบาทการแสดงก่อนหลัง เพื่อความสัมพันธ์ภาพของตัวละคร หรือบทบาทที่นำมาใช้แก้ปัญหานั้น

๕. กำหนดตัวบุคคล การกำหนดตัวบุคคลจะต้องดูบุคลิกภาพ ความเหมาะสมที่จะให้เขาเล่นในบทบาทละบทว่าเขามีความถนัดเช่นใด บทบาทจึงจะสมจริง เพื่อสร้างบรรยากาศของปัญหาให้จริงจังมากขึ้น จะได้ดึงแนวความคิดที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นจากผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. เป็นขั้นการเขียนบทบาท รายละเอียดที่ตัวละครจะแสดง ให้ผู้แสดงรู้อาตนเองรับบทเป็นใคร มาจากไหน มีปัญหาอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้ลุ่มลึกถึงสภาพความเป็นจริงของตนเอง สรวมนิเวศน์แห่งบทบาทที่กำหนดขึ้นอย่างเต็มที่

ความหมายของคำ "การแสดงบทบาท"

"การแสดงละครแก้ปัญหา" ^๕ คือ การแสดงละครที่ผู้จัดหรือผู้เริ่มขึ้นนั้นมีความประสงค์ที่จะใช้การแสดงนี้เป็นเครื่องมือในการสำรวจหรือวินิจฉัยปัญหา ตลอดจนวิธีจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแกสังคมในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในการเรียนการสอนหรือการศึกษาใด ๆ เราได้นำเอาข้อเท็จจริงมาแสดงสมมติเป็นฉากละคร และกำหนดตัวแสดงให้เลียนแบบตัวจริง จะช่วยให้นักมองเห็นและเข้าใจสถานการณ์ที่แท้จริงในการเรียนการสอน หรือการศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งยังจะช่วยให้ทุกคนได้มีโอกาสแนะหรือช่วยกันหาวิธีแก้ไขที่เปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้น ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้นอีกด้วย

การแสดงละครแก้ปัญหา คือการแสดงละครที่ผู้จัดหรือผู้เริ่มขึ้นนั้น มีความประสงค์ที่จะใช้การแสดงนี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการสำรวจหรือวินิจฉัยปัญหา ตลอดจนวิธีที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแกสังคมในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

เราขอมูเห็นกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า ในทุก ๆ สังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมของนักธุรกิจ นักการค้า ข้าราชการ พลเรือน ทหาร หรือจะหยดย้อยลงมาถึงสังคมส่วนย่อยของครู หรือเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ที่เราทุกคนกำลังเกี่ยวข้องกับอยู่นี้ก็ตาม ทักษะคติ และการปฏิบัติงานของแต่ละคนในสังคมนั้น ย่อมจะมีอิทธิพลต่อกัน พุ่ดงาย ๆ ก็คือ การปฏิบัติงานคนหนึ่ง ๆ อาจมีผลต่อเนื่องกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมเดียวกันได้

ถ้าเราได้อีกโอกาสนำเอาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานนี้มาแสดงสมมติเป็นฉากละครโดยกำหนดผู้แสดงให้เลียนแบบตัวจริงอย่างที่เราเรียกกันว่า เป็นการแสดงละคร

---

^๕ สัจ วิชิตสงคราม, การแสดงละครแก้ปัญหา (คู่มือนิเทศก์การศึกษา หน่วยนิเทศก์การศึกษา, กรมสามัญศึกษา, พ.ศ. ๒๕๐๒), หน้า ๑๑๘ - ๑๒๒.

แก้ปัญหาจะช่วยให้เราได้มองเห็นและเข้าใจสถานการณ์ที่แท้จริงของกลุ่มสังคมนั้น ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งยังจะช่วยให้ทุกคนได้มีโอกาสแนะหรือช่วยกันหาวิธีที่จะแก้ไขข้อบกพร่องสถานการณ์นั้น ให้อยู่ในสภาพที่ดีอีกด้วย

วิธีการในการแสดงละครเพื่อแก้ปัญหา มีดังนี้

วิธีการและลำดับขั้นตอนของการแสดงละครเพื่อแก้ปัญหา

๑. ขั้นสร้างความสามัคคีปรองดองกัน ขั้นนี้เป็นขั้นแรกและขั้นสำคัญที่สุดก่อนที่จะเริ่มมีการลงมือแสดง ผู้เป็นหัวหน้างานของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะกองแนใจเสียก่อนว่าสมาชิกในกลุ่มของคนที่มีความเข้าใจกันและมีความสามัคคีก็อยู่แล้ว ถ้ายังไม่มีการจำเป็นจะต้องหาทางทำให้เกิดขึ้นมา เมื่อผู้เป็นหัวหนามีความเข้าใจในเรื่องนี้แล้ว ก็ไม่มีอะไรเป็นที่น่าวิตกสำหรับที่จะเริ่มต้นไปอย่างไร คุยการเปิดอภิปรายทั่วไปขึ้นระหว่างกลุ่มสมาชิกเพื่อให้รวมลงมติในการที่จะแสดงละครแก้ปัญหาขึ้นมา

๒. ขั้นเลือกเหตุการณ์และกำหนดตัวผู้แสดง ก่อนอื่นสมาชิกควรจะเข้าใจเสียก่อนว่าเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่จะเลือกมาแสดงกันนั้น ควรจะเป็นเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความไม่พอใจหรือความผิดพลาด ผิดหวังในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งของส่วนรวม ซึ่งสมาชิกส่วนมากเห็นพ้องกันว่า ควรจะได้มีการแก้ไขหรือปรับปรุงให้เหตุการณ์นั้น ๆ ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ฉะนั้น สำหรับขั้นนี้ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องเป็นผู้ขอร้องให้สมาชิกช่วยกันเสนอแนะสถานการณ์ที่ควรแสดง ซึ่งอาจจะมีเหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้างขอเสนอแนะอันใดมีผู้ต้องการให้แสดงมากที่สุด หรือต้องการให้แสดงเป็นอันดับแรกก็เลือกเอาข้อเสนออันนั้นเป็นหัวข้อที่จะแสดง ส่วนการกำหนดผู้แสดงนั้น หัวหน้าจะเป็นผู้เชิญให้สมาชิกที่เป็นคนเสนอสถานการณ์ที่จะเล่นนั้นเป็นคนกำหนดขึ้นมา เพราะเขายอมรับรู้ว่าตัวแสดงควรจะมีใครบ้าง ส่วนตัวผู้แสดงจริง ๆ นั้นใช้วิธีให้สมาชิกอาสาสมัครก่อน แรกตามองเห็นว่าสมาชิกส่วนมากไม่ค่อยจะรวมมือคายนัก หัวหน้าหรือผู้ทำหน้าที่ประธานจะต้องพยายามใช้ไหวพริบดึงความสนใจให้เกิดแก่สมาชิกส่วนใหญ่ ๆ จนพวกนี้ยินดีมาร่วมมือคายนหรืออาจใช้วิธีแนะนำคนคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด และชี้ตัวผู้เล่นไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อตัดความยุ่งยากและเพื่อไม่ให้เสียเวลา

๓. ชั้นชอมบทและชั้นลงมือแสดง เมื่อใดที่ผู้แสดงครบทุกคนแล้ว ผู้รับบทจะต้องพยายามที่มากกว่า ตนเองจะต้องแสดงบทบาทอะไร อย่างไรบ้าง โดยอาจขอความเห็นจากสมาชิกส่วนรวม หรือจากผู้กำหนดตัวแสดงก็ได้ เมื่อทราบบทของตัวแล้ว ก็พยายามฝึกซ้อมบทของตัวให้ดี ในขณะที่ผู้แสดงใช้เวลาในการฝึกซ้อมบทของตนอยู่นั้น สมาชิกที่เหลือในกลุ่มจะต้องอภิปรายถึงหัวข้อหรือสิ่งที่สมาชิกจะต้องคอยสังเกตในขณะละครแสดงเป็นลำดับไปนับแต่เริ่มต้นจนจบ เมื่อสมาชิกทุกคนได้รายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อการสังเกตทุกคนแล้ว จึงให้ผู้รับบทลงมือแสดงได้

๔. ชั้นประเมินผลการแสดงครั้งแรก เมื่อจบการแสดงครั้งที่หนึ่งแล้ว ประธานจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้คอยกระตุ้นให้สมาชิกช่วยกันออกความคิดเห็น และพิจารณากันเองว่า การแสดงเหมาะสมที่จะให้อภิปรายหรือไม่ ถ้าสมาชิกส่วนมากเห็นควรให้เปิดอภิปรายได้ ประธานจึงเริ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนได้แสดงทัศนะเท่าที่ตนได้สังเกตตามหัวข้อที่ตกลงกันไว้ หรือสมาชิกผู้ใดมีข้อสงสัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้แสดงคนหนึ่ง คนใดขึ้นมาว่า ทำไมจึงต้องแสดงอย่างนั้นอย่างนี้ ประธานไม่ควรจะเป็นผู้คอยเสียเอง การอภิปรายซักถามกันในขั้นนี้ประธานจะต้องระวังให้มีการอภิปรายกันแต่เฉพาะในวงเรื่องของตัวละครสมมติเท่านั้น ไม่ควรให้เกี่ยวพันไปถึงเรื่องส่วนตัวของผู้แสดงจริงได้

ภายหลังการอภิปรายซึ่งสมาชิกจะมีทั้งปัญหาและวิธีการที่จะช่วยกันแก้ปัญหาให้สถานการณ์ที่เห็นอยู่นั้นอยู่ในสภาพดีขึ้น. ตอนนี้อีกจะดำเนินการมาถึงขั้นที่ ๕ คือ

๕. ชั้นแสดงซ้ำ ขั้นนี้จะต้องมีการแสดงละครซ้ำใหม่อีกครั้ง โดยตัวละครอาจเป็นชุดเดิมหรือเลือกตัวผู้แสดงชั้นใหม่ก็ได้ การแสดงครั้งที่สองนี้จะติดกับการแสดงครั้งแรกแต่เฉพาะในบทบาทบางประการของตัวละครที่จะต้องให้เป็นไปตามที่สมาชิกได้ช่วยกันอภิปราย และเสนอแนะให้แก่ไขกันไว้ในตอนประเมินผลครั้งแรก การแสดงครั้งที่สองนี้ จึงเป็นการแสดงหลังจากที่ได้มีการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างของผู้แสดงให้ดี หรือให้เหมาะสมขึ้นนั่นเอง

ประโยชน์ของการแสดงละครแก้ปัญหาจะเห็นได้เด่นชัดในตอนนี้เอง คือในตอนที่แสดงครั้งที่ ๒ ภายหลังจากปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นแล้ว เพื่อให้เข้าใจได้มากขึ้น การแสดงซ้ำนี้บางครั้งแม้จะแสดงเป็นครั้งที่ ๒ แล้ว ก็ยังไม่เป็นที่พอใจ สมาชิกอาจอภิปรายเพิ่มเติมอีก ถ้ายังเห็นว่ายังมีข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไข ฉะนั้น การแสดงก็อาจซ้ำอีกได้หลาย ๆ ครั้ง จนกว่าการแสดงนี้จะดีพอเป็นมาตรฐาน สำหรับนำไปเป็นตัวอย่างได้ ข้อสำคัญอยู่ที่ภายหลังจากการแสดงทุกครั้ง จะต้องมีการ เปิดอภิปรายกัน เพื่อปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตัวละครให้ดีขึ้นทุกที่ที่เท่านั้น

๖. ขั้นสรุปผล ในการสรุปผลการแสดงครั้งสุดท้าย ผู้ทำหน้าที่ประธานจะเป็นคนนำเอาผลการแสดงแต่ละครั้ง ๆ มาเปรียบเทียบให้สมาชิกดูแล้วให้สมาชิกช่วยกัน อภิปรายถึงผลที่ได้จากการแสดงทุกครั้งว่าดีขึ้นหรือแตกต่างกันอย่างไร

จุดประสงค์ของขั้นนี้มีอยู่ว่า ประธานต้องการจะเน้นให้สมาชิกทุกคนได้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นว่า การปฏิบัติงานของแต่ละคน (ที่แสดงในบทละครนั้น) จะได้มีการปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร และเพราะเหตุใดจึงต้องแก้ไข การชี้แจงให้เห็นอย่างเด่นชัด และมีเหตุผล เช่นนี้จะช่วยทำให้สมาชิกมีความระมัดระวังในการที่จะปฏิบัติตนเองในหน้าที่ การงานจริง ๆ ให้ดีขึ้นตามนั้นด้วย

ประโยชน์ของการแสดงละครแก้ปัญหา

๑. แสดงได้ง่าย ไม่จำเป็นต้องซ้อมบทกันมาก เพราะเป็นการแสดงเลียนแบบที่อาจมองเห็นตัวอย่างได้ทั่ว ๆ ไป จากการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันจริง ๆ
๒. ชี้ให้เห็นการปฏิบัติ ตลอดจนวิธีการแก้ไขการปฏิบัติของตัวละครแต่ละคน ให้ดีขึ้นจากที่เป็นอยู่เดิมได้อย่างชัดเจน
๓. ทั้งผู้แสดงและผู้ชมการแสดง ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้มีบรรยากาศที่ดีที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันก็ทำให้บรรยากาศแห่งความตึงเครียดที่อาจจะมีอยู่นั้นค่อย ๆ ผ่อนคลายไปได้ด้วย

๔. ประโยชน์สำหรับผู้นำหรือผู้เป็นประธานของกลุ่มในการจัดการแสดงละครแบบนี้คือ ต้องทำให้ได้มีโอกาสสังเกตและวินิจฉัยลักษณะการทำงาน ตลอดจนความสนใจและความถนัดของสมาชิกแต่ละคนนั้น ๆ ทั้งยังเป็นเครื่องทดสอบความก้าวหน้าในการทำงานของสมาชิก ทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวมอีกด้วย

๕. สำหรับผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับนั้นก็ยังมีอยู่หลายทาง เช่น ทำให้แต่ละคนได้มีโอกาสสังเกตวิธีการปฏิบัติงานของพวกกันเองได้ในชั่วระยะเวลาอันสั้น ได้มีโอกาสเห็นขอบบทร้องและข้อดี ตลอดจนได้มีโอกาสทราบวิธีที่จะแก้ไขขอบบทร้องนั้น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานจริง ๆ ของตนเองไปอีกด้วย

การบรรยายเหตุการณ์ (Written Incident)

การบรรยายเหตุการณ์ คือ การกล่าวถึงลักษณะของเหตุการณ์โดยละเอียดของปัญหาที่กำหนดขึ้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. กำหนดปัญหา เป็นขั้นพิจารณาเลือกลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน หรืออาจจะเกิดขึ้นและเป็นปัญหาที่สำคัญชวนให้คิดแก้ไข การกำหนดปัญหานี้อาจจะสำรวจปัญหาทางการสอน และรวบรวมพิจารณาเลือกมาเพียงปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เราสนใจก็ได้ หรือเป็นเรื่องราวทางการสอนที่บังเอิญพบปัญหาที่น่าสนใจ นำมาเป็นปัญหาที่จะใช้เขียนเล่าเรื่องราวก็ได้

๒. กำหนดลำดับของเรื่อง วางโครงเรื่องในการเขียนเล่าเรื่องราวว่าจะให้อะไรเกิดขึ้นก่อนหลังในสถานการณ์ของปัญหา ลำดับเรื่องให้เหมือนกับปัญหานั้น เกิดเป็นความจริงตามธรรมชาติในการเรียนการสอน และพิจารณาลำดับของเรื่องที่ยื่นขึ้นเป็นปัญหานั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด หรืออาจจะกำหนดให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเกิดแทรกซ้อนขึ้นมาในการสร้างปัญหาทางการเรียนก็ได้ แต่จะกองคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของปัญหาในธรรมชาติด้วย

๓. คำนี้ถึงตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องในการกำหนดปัญหาและลำดับเรื่องนั้น จะต้องพิจารณาตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องว่า จะให้ใครเข้ามาเกี่ยวข้องในตอนใดของเรื่อง และมีบทบาทอย่างไรในเรื่องรานั้น และบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องนั้นก่อให้เกิดปัญหาอย่างไร

๔. เขียนเล่าเรื่อง เป็นขั้นสุดท้ายที่จะแสดงให้เห็นถึงปัญหา เป็นการนำเอาโครงร่างของปัญหา ตลอดจนลำดับเหตุการณ์หรือเรื่องราวมาเขียนติดต่อกันให้มีความสัมพันธ์กัน และสามารถถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในเรื่องราวที่เขียนเล่านี้

๕. เป็นขั้นกำหนดกิจกรรมและหัวข้ออภิปรายหลังจากที่ได้อ่านเนื้อเรื่องโดยละเอียดแล้วว่า มีความคิดเห็นอย่างไรต่อเรื่องราวในปัญหานั้น และจะเสนอแนะวิธีการแก้ไขอย่างไร พร้อมทั้งสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นแนวทางความคิดในการตัดสินใจปัญหาไว้ด้วยแต่เพียงเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาวิธีหนึ่ง หรือแนวความคิดหนึ่งเท่านั้น

ประวัติของโทรทัศน์ ^๖

เมื่อประมาณ ๕๐ ปีมาแล้ว มีฝรั่ง ๒ คน คนหนึ่งเป็นชาวอังกฤษชื่อ เจ. แอล. เบียด (J.L. Baird) อีกคนหนึ่งเป็นชาวอเมริกาชื่อ ซี. เอฟ. เจนกิน (C.F. Jenkins) ทั้งสองคนนี้ต่างทดลองการรับส่งโทรทัศน์ตามวิธีการของตนจนพบความสำเร็จและได้นำออกแสดงให้ประชาชนโคชมในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ วิธีการส่งของเบียด (Baird) กับ เจนกิน (Jenkins) นั้น เป็นวิธีการหยาบ ๆ ภาพที่ได้เป็นเงาคำเท่านั้น วิธีการส่งก็เป็นวิธีกล (Mechanics) ไม่ใช่วิธีการคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electronics) อยางในปัจจุบัน แต่ความคิดของการส่งและรับนั้นอย่างเดียวกัน คือ

^๖ ญูถึง แน่นหนา, โทรทัศน์ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ (พระนคร : โอเคียนสโตร์, ๒๕๐๓), หน้า ๑๔๖ - ๑๕๑.

๑. ผู้ประดิษฐ์ทั้งสองได้ไขว้ลวดเจาะเป็นรูเล็กเรียงวนกันตามลำดับ ชมวดลงเป็นก้นหอย ลวดแบบนี้นักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมันชื่อ นิปโกว (Nipkow) เป็นผู้ประดิษฐ์ไววกอนแคว

๒. เพื่อไขลวดหมุนบังแสงที่สะท้อนจากวัตถุ ลวดหมุนจะแยกภาพของวัตถุออกเป็นจุดอย่างกลอง Iconoscope จุดต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกส่งออกมาตามลำดับ

๓. การรับจุดจากกลองก็ต้องไขลวดอย่างเดียวกันทั้งส่งภาพ และอรับภาพของหมุนพร้อมกัน หรือซิงโครไนซ์ (Synchronise) กัน อรับก็จะรับจุดที่จะจุดส่งมาตกบนจอเป็นภาพเงาคำเหมือนเห็นดังตะลุง

๔. เบียด และ เจนกิน สร้างลวดให้สามารถส่งจุดเป็นเส้นได้ ๖๐ - ๗๐ เส้น และเสร็จสิ้นภาพหนึ่งภายใน $\frac{2}{25}$ วินาที เนื่องจากการส่งและการรับของเบียดและเจนกินมีอุปสรรคมาก คือมีเครื่องรับได้เพียงเครื่องเดียว จึงโครไนซ์ทำยาก ภาพไม่ชัดเจน

ต่อมาชาวอเมริกาชื่อ วี. เค. สวอริกิน (V.K. Zworykin) สร้างกลองโทรทัศน์แบบ Iconoscope จากนั้นมา ระบบการส่งโทรทัศน์จึงกลายมาเป็นแบบ Electronic วิธีการเหมือนของเบียดและเจนกิน ฉะนั้นก็ตรงที่ในวงจรรีโอดทรอนิกแยกจุดเท่านั้น

ในเรื่องของโทรทัศน์นี้ ประเทศอังกฤษเป็นผู้ริเริ่มบุกเบิกก่อนในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ บริษัทส่งกระจายเสียงของรัฐบาลอังกฤษ บี.บี.ซี. (British Broadcasting Corporation) ได้ส่งโทรทัศน์ให้สาธารณชนเป็นครั้งแรกในกรุงลอนดอน ส่งครั้งแรกเพียง ๒๔๐ เส้นทอภาพ และ ๒๔ ภาพต่อวินาที หลังจากนั้นการโทรทัศน์ก็ชงเขาเองเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว กิจการโทรทัศน์จึงพัฒนาขึ้น และ บี.บี.ซี. ได้เปลี่ยนเป็นระบบ ๔๐๕ เส้น ๒๕ ภาพต่อวินาที

ในสหรัฐอเมริกาได้ส่งโทรทัศน์ให้ประชาชนชมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ และพัฒนาการ
มาเรื่อย ๆ มีการทดลองระบบ ๒๔๐ เส้น ๒๔ ภาพ, ๓๔๓ เส้น ๓๐ ภาพ, และ
๕๒๕ เส้น ๓๐ ภาพ และในที่สุดยอมรับเอา ๕๒๕ เส้น ๓๐ ภาพต่อวินาที เป็นระบบ
ของชาติ และใช้อยู่จนปัจจุบันนี้

เมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศต่าง ๆ ได้พัฒนาโทรทัศน์เป็นการใหญ่
เช่น ในประเทศฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ และ ฮอลันดา

บทบาทของโทรทัศน์ในวงการการศึกษา ^๗

โทรทัศน์เป็นเครื่องมือสื่อสารสำหรับใช้เพื่อสื่อมวลชนที่มีคุณภาพและได้ผลดีกว่า
อย่างอื่น คือ

๑. ให้เห็นทั้งภาพและได้ยินเสียง สร้างความสนใจและความเชื่อถือ
๒. การออกรายการแต่ละครั้งสามารถให้คนดูได้พร้อมกันเป็นจำนวนมาก
ซึ่งเป็นการประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่าย
๓. สามารถส่งรายการไปได้ไกลและรวดเร็ว ถึงแม้ในท้องถิ่นที่กันดาร
หรือทางคมนาคมไม่สะดวก
๔. สามารถสร้างประสบการณ์ให้ทุกคนที่รับโทรทัศน์ได้เห็น ใ้รู้ถึงกิจการ
โดยทั่วไปทั้งภายในและภายนอกประเทศ

^๗ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, คำบรรยายประกอบวิชา เทคโนโลยีทางการศึกษาขั้นนำ,
แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๑๖.

๕. รายการโทรทัศน์ออกรายการไปแล้ว สามารถบันทึกเก็บเอาไว้ เมื่อต้องการจะใช้เมื่อใดก็สามารถที่จะใช้ได้นั่น

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า โทรทัศน์เสนอสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ อยู่เสมอ เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน โทรทัศน์จะช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นทั้งรูปภาพ และได้ฟังทั้งคำบรรยายที่เป็นภาพของความเป็นจริงมาสู่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา อาจจะจัดรายการกว้าง ๆ ได้ ๔ แบบ

๑. รายการห้องเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศห้องเรียนขึ้นใหม่ มีทั้งครู และนักเรียนนั่งเรียนกันจริง ๆ ด้วยเทคนิคการจักภาพ บางครั้งผู้ดูจะรู้สึกเหมือนเป็นนักเรียนคนหนึ่งในห้องเรียนด้วย

๒. รายการแหล่งชุมนุมชน จัดเชิงวิทยากรที่มีชื่อเสียงในค่านต่าง ๆ มาจากชุมนุมชน ไหมรวบรวมรายการประเภทส่งเสริมความรู้มากกว่าเป็นบทเรียนธรรมดา

๓. รายการประชาสัมพันธ์ โดยปกติเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ทางการบริหาร การศึกษา จะจัดขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลงานการศึกษา หรือเป็นการติดต่อกับ ผู้ปกครอง

๔. รายการอบรมครูประจำการ รายการนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพ และวิพฐานะของครู

ในการจัดรายการโทรทัศน์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการจัดรายการในสภาพของการเรียนการสอนลงบนเครื่องบันทึกภาพ (V. Seco Tape Recorder) เห็นได้ว่าแถบบันทึกภาพให้ประโยชน์อย่างมากในการเก็บรายการไว้เปิดให้นักเรียนได้ศึกษาใหม่เมื่อไรก็ได้

สุวิมล วัชรภักย์, คำบรรยายประกอบวิชาโทรทัศน์ศึกษา, แผนกวิชาโสต-
ทัศนศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๑๖.

เครื่องบันทึกภาพเป็นอุปกรณ์ที่ผลิตขึ้นเพื่อบันทึกรายการ โดยมีแถบแม่เหล็กทำหน้าที่บันทึกสัญญาณทั้งภาพและเสียง อาจบันทึกได้โดยตรงจากกล้องถ่ายโทรทัศน์ และจากไมโครโฟน หรือบันทึกจากเครื่องรับโทรทัศน์ก็ได้ แถบบันทึกภาพมีทั้งแบบม้วนคอมมาน (Reel to Reel) และแบบคasset (Cassette) แบบม้วนคอมมานมีหลายขนาด สำหรับแบบคasset มีขนาด ๘ x ๕ x ๑ นิ้ว หนัก ๑ ปอนด์ เล่นได้นาน ๕๐ นาที แถบบันทึกภาพแบบคasset นี้เวลาเล่นกลับไม่ต้องย้อนกลับใหม่ (Rewind) มีแถบบันทึกเสียง ๒ แถบ สามารถบันทึกเสียงแบบสเตอริโอ หรือบันทึกแถบละภาษาได้

เครื่องบันทึกภาพจะมีหัวบันทึกอยู่ ๓ หัว (Head tape) คือหัวบันทึก (Record Head) หัวเล่นกลับ (Playback Head) และหัวลบ (Erase Head)

โทรทัศน์การศึกษา

เมื่อเอ่ยถึงโทรทัศน์ เราก็นึกถึงโทรทัศน์ที่เราดูกันทุกวันนี้เพื่อความสนุกสนานบันเทิง และรับฟังข่าวสารต่าง ๆ จะเห็นว่าโทรทัศน์ช่วยให้เราสามารถสื่อสารติดต่อกันได้และเสนอสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ ไปยังผู้ดูได้ทุกหนทุกแห่ง ให้ได้เห็นควยตา ได้ยินควยหู ซึ่งทำให้เข้าใจใครวดเร็วและจดจำได้นาน นักการศึกษาจึงนำเอาโทรทัศน์มาใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณค่าประเภทหนึ่ง Edgar Dale^๕ ได้จัดโทรทัศน์ไว้ในอันดับที่ ๗ ของประสบการณ์รูปกรวย (Cone of Experience) เรียกว่า โทรทัศน์การศึกษา ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำอยู่ ๒ คำ ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับ

^๕ Edgar Dale, Audio-Visual Method in Teaching (New York :

กับโทรทัศน์การศึกษา คือ Educational Television และ Instructional Television ซึ่งทั้งสองคำมีความหมาย ดังนี้ ๑๐

Educational Television หมายถึง โทรทัศน์การศึกษาที่มีความหมายกว้าง หมายรวมทั้งรายการที่จัดเพื่อการสอนบทเรียนโดยเฉพาะ และรายการที่เพิ่มพูนความรู้ หรือ รายการส่งเสริมทางวัฒนธรรม

Instructional Television หมายถึงรายการโทรทัศน์ที่เป็นรายการ สอนบทเรียนโดยตรง เป็นรายวิชา เป็นแบบแผน (Formal) อาจส่งรายการออกทาง โทรทัศน์วงจรปิด หรือออกอากาศก็ได้ จัดรายการสอนให้แก่คนเฉพาะหมู่เฉพาะกลุ่มซึ่ง อยู่ในชั้นเรียนในโรงเรียนหรือที่บ้าน โปรแกรมแบบนี้จัดขึ้นเพื่อสอนเนื้อหาวิชาโดยตรง

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า โทรทัศน์การศึกษา หมายถึงการใช้โทรทัศน์ในการสอน วิชาต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงอายุหรือระดับชั้น และไม่คำนึงว่าจะใดจะแนหรือไม และใช้ สำหรับสอนในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาในหลักสูตร เพื่อใช้เป็นเครื่องประกอบการ สาคติในการสอน โทรทัศน์การศึกษานี้อาจออกอากาศโดยใช้ระบบวงจรปิด (Closed Circuit Television) หรือวงจรมเปิด (Open Circuit Television) หรืออาจ ออกอากาศพร้อม ๆ กันทั้งสองระบบก็ได้

การที่เรานำโทรทัศน์การศึกษาเข้ามาเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนนั้น โทรทัศน์ การศึกษาได้ให้ประโยชน์หลายประการ คือ ๑๑

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๐ อุตัย บุญประเสริฐ, สภาพและความต้องการเทคโนโลยีทางโสตทัศนศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย, วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.

๑๑ อุตัย บุญประเสริฐ, เรื่องเดิม.

๑. สามารถเป็นสื่อกลางในการสอนภาควิชาการ คือ บรรยายแก่ผู้เรียนเป็นจำนวนมากได้ดีกว่าการให้ของเรียนขนาดใหญ่

๒. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเห็นการทดลอง การปฏิบัติการในห้องฝึกงาน ไลค์ชัดเจนพร้อม ๆ กัน โดยผู้สอนไม่จำเป็นต้องทำซ้ำหลาย ๆ ครั้งเหมือนห้องเรียนธรรมดา

๓. สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิได้

๔. สามารถนำเอาเทปบันทึกโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และเหตุการณ์ซึ่งเกี่ยวกับการศึกษาที่ทันสมัยและมีคุณค่า มาถ่ายทอดออกโทรทัศน์ให้ผู้เรียนชม

๕. สามารถเป็นแหล่งกลางของการบริการอุปกรณ์ประกอบการสอนโดยวิธีติดต่อทางสายเคเบิล ถ่ายทอดจากห้องสตูดิโอเพียงแห่งเดียว แต่ออกรายการได้หลายช่อง เช่น ช่องหนึ่งอาจเป็นภาพยนตร์ ภาพนิ่ง ส่วนอีกช่องหนึ่งเป็นรายการสอน ผู้สอนอาจเรียกรายการจากทางห้องส่งได้โดยง่าย

๖. สามารถถ่ายทอดกิจกรรม หรือเหตุการณ์จากภายนอกสตูดิโอได้ เพียงแต่ยกกล้องถ่ายไปยังจุดต่าง ๆ และถ่ายทอดเข้ามายังเครื่องส่งต่อไปยังเครื่องรับในห้องต่าง ๆ

เพื่อให้เข้าใจโทรทัศน์การศึกษาดีขึ้น ควรเข้าใจอีกสิ่งหนึ่งคือ การจัดรายการซึ่งไม่เหมือนกับการจัดรายการโทรทัศน์ทั่วไป ที่มุ่งหวังเพื่อให้ประชาชนสนใจให้มากที่สุด.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผูปกครอง

เนื่องจากผู้วิจัมุ่งจะสร้างสถานการณ์จำลองปัญหาความสัมพันธ์กับผูปกครอง โดยการเสนอออกมาในรูปสื่อทั้ง ๔ แบบ ดังกล่าวแล้วข้างตน ดังนั้น จึงขอกล่าวถึง ปัญหาหรืออุปสรรค ตลอดจนสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผูปกครอง ที่ได้เฝ้าศึกษาเป็นแนวทางในการวางโครงเรื่องเกี่ยวกับปัญหาเหล่านั้น และหาทางที่จะขจัดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครูและผูปกครองให้หมดสิ้นไป พร้อมทั้งหาหนทางเพิ่มพูนความสัมพันธ์นี้ให้ดีขึ้น อันจะเป็นประโยชน์แก่การเรียนของเด็กและการของครู อีกทั้งความภาคภูมิใจของผูปกครองที่บุตรหลานของตนได้รับความสำเร็จทั้งคานร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ

ในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ผูปกครองมีความสำคัญต่อการศึกษาอยู่เป็นอันมาก หากโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผูปกครองอย่างใกล้ชิด ย่อมทำให้การอบรมสั่งสอนเด็กดำเนินไปได้อย่างดี ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือเกิดขึ้นกับเด็ก มักเกิดจากการขาดความร่วมมือระหว่างครูกับผูปกครอง จึงเป็นการสมควรที่ผูปกครองกับครูจะโคร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กสวัสดิ์ สุวรรณอักษร^{๑๒} กล่าววว่า

นักศึกษาและคนส่วนมากมีความรู้ดีวว่า พ่อแม่ผูปกครองและครูควรจจะร่วมมือกัน ซึ่งเป็นการพูดในแง่ทฤษฎี แต่ในแง่ปฏิบัติแล้ว คุซางห่างไกลเสียเหลือเกิน คือ ปรากฏวว่า ทั้งสองฝ่ายต่างหลีกเลี่ยงไม่คอยร่วมมือกันมากนัก นอกจากจะมีความจำเป็นจริง ๆ เช่น ถูกบังคับให้ทำเมื่อมีปัญหารายแรงเกิดขึ้น ทั้งนี้ถาเรามองในแง่ของพ่อแม่ผูปกครองแล้ว

^{๑๒} สวัสดิ์ สุวรรณอักษร "ความร่วมมือระหว่างผูปกครองกับครู", ประชาศึกษา.

ก็อาจจะพบว่า พ่อแม่บางรายถือว่าไม่ยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของการสอนของครู เพราะครู เขามีความชำนาญเป็นพิเศษ หรือครูได้รับการฝึกฝนมาดีพอแล้ว ฝ่ายครูนั้น บางคนก็คิดว่าถ้าชั้นปละยให้พ่อแม่ผู้ปกครอง เขามายุ่มยามมากเกินไปก็จะอาจก่อให้เกิด ความรำคาญใจเหมือนกับพ่อแม่บางรายที่มีฐานะทางสังคมดีกว่าครูก็อาจมีความรู้สึก เหยียดหยามครูและโรงเรียนก็มีเหมือนกัน และพ่อแม่บางรายก็กลัวว่าเมื่อตนเองมี ฐานะต่ำต้อยเกินไปก็ไม่อยากเข้าไปพบใครในโรงเรียน กลัวว่าจะได้รับการดูถูก เหยียดหยามจากครูเหล่านี้เป็นต้น เลยทำให้เกิดช่องว่าง คือ ขาดความสัมพันธ์ต่อกัน ระหว่างบ้านกับโรงเรียนไป แต่แน่นอนอาจจะมีผู้ปกครองบางประเภทที่ไม่ยอมให้ความ รวบรวมมือกับครู เพราะเนื่องจากตนเองไม่สนใจในบุตรหลานของตน โดยอ้างว่าไม่มี เวลาบ้าง ฝ่ายครูก็เหมือนกัน ครูบางคนก็อ้างว่าตนเองไม่มี เวลาที่จะมานั่งคุยปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง เพราะคิดว่าถึงคุยไปก็ไม่มีความหมายอันใด ผู้ใช้ชีวิตเผด็จการ คือ ออกคำสั่งให้ผู้ปกครองทำอะไรต่าง ๆ เสียเลยดีกว่า สำหรับผู้ปกครองเท่าที่ปรากฏ เราจะเห็นว่า ตามปกติมักจะเป็นห่วงใยบุตรหลานของตนที่อยู่ในวัยต้น ๆ มาก เช่น ตอนเขาเรียนชั้นอนุบาล หรือชั้นประถมต้น โดยมากมักจะมารับมาส่ง และระยะนี้เอง ดูเหมือนว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองมักจะเป็นไปอย่างใกล้ชิด แต่ครั้นบุตร-หลานเติบโตขึ้น ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายดูเหมือนจะยิ่งห่างไกลออกไปทุกที ๆ จน กระทั่งแทบจะไม่มีโอกาสรู้เลยว่า ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ไม่ทราบ ว่าคนไหนครู คนไหนคือพ่อหรือแม่จริง ๆ ของเด็ก ที่ร้ายยิ่งไปกว่านั้นก็คือ พ่อแม่ ผู้ปกครองบางคนไม่เคยทราบเลยว่าบุตรหลานของตนเรียนอะไรบาง มีหลักสูตรการเรียน อย่างไร และผลการเรียนการสอนของบุตรหลานของตนเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพราะไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ หรือไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาสมัยใหม่ ซึ่งเปลี่ยนแปลงคิดแยก ออกไปจากเดิมอีกหลายอย่าง / ฝ่ายครูหรือโรงเรียนก็เหมือนกัน บางครั้งก็บกร่องใน เรื่องการประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน ไม่มีการแจ้งหรือรายงานผลการเรียนของ เด็กไปให้ผู้ปกครองทราบ ไม่มีการเรียกประชุมผู้ปกครอง ไม่มีสมาคมผู้ปกครอง ไม่มี การจัดกิจกรรมใด ที่จะจูงใจให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียน เหล่านี้เป็นต้น

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การที่มีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างครูและ
 ผู้ปกครองเกิดขึ้น หรือความร่วมมือที่กระทำร่วมกันโดยอัตโนมัติขึ้น เนื่องจาก

๑. พ่อแม่ผู้ปกครองถือว่าครูเป็นบุคคลประเภทหนึ่งที่แตกต่างกันจาก
 อาชีพของตน เช่น ถือว่าผู้มีอาชีพครูควรจะทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กเฉพาะที่โรงเรียน
 เท่านั้น ไม่ควรจะมายุ่งเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนเด็กที่บ้าน

๒. พ่อแม่ผู้ปกครองส่วนมากถือเอาประสบการณ์ของตนเอง ตอนเป็น
 นักเรียนมาเป็นบรรทัดฐานในการวางโครงการการเรียนของบุตรหลาน และคิดว่าบุตร
 หลานคงจะมีความสามารถทำได้ เช่น ผู้ปกครองที่เรียนวิศวกรรมศาสตร์มา ก็คิดว่า
 บุตรหลานมีความสามารถในการเรียนวิชาเดียวกันนั้นได้

๓. ฝ่ายครูก็คิดว่าผู้ปกครองเป็นบุคคลอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีทัศนคติ
 ต่างออกไป เช่น ในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พัฒนาการในตัวเด็ก ฯลฯ เพราะ
 พื้นฐานทางการศึกษาอบรมของครูและของผู้ปกครองแตกต่างกัน

๔. ครูบางคนคิดว่าพ่อแม่ผู้ปกครองใช้อำนาจผิด ๆ ในการปกครอง
 เด็ก เช่น ตามใจบุตรหลานมากเกินไปบ้าง ทอดทิ้งไม่เหลียวแลบ้าง หรือซู่เซ่บังคับ
 เด็กไม่ถูกทางบ้าง เหล่านี้เป็นต้น

๕. ทั้งครู และผู้ปกครองต่างไม่มีความรับผิดชอบร่วมกันในการศึกษา
 ของเด็ก ต่างฝ่ายต่างคิดว่าเป็นหน้าที่โดยเฉพาะของแต่ละบุคคล

เมื่อไม่มีความร่วมมือเกิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองก็ยิ่งห่างไกล
 ออกไปทุกที ทั้ง ๆ ที่ปัจจุบันนี้การคมนาคมก็เจริญขึ้นสะดวกแก่การติดต่อ ผิดกับสมัยก่อน
 ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นไปอย่างใกล้ชิดกว่าปัจจุบันมากนัก ซึ่ง
 เป็นเรื่องสำหรับผู้บริหารการศึกษาควรจะได้คิดว่ามีอะไรที่น่าจะนำมาพิจารณาบ้างที่จะทำให้
 ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นไปด้วยดียิ่งขึ้น

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครูปกครอง

ในการบริหาร การศึกษานั้น บทบาทของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็ก มีอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการศึกษาอย่างมาก เพราะมติของผู้ปกครองคือมติของมหาชน ในโรงเรียน และเป็นมติมหาชนส่วนรวมเกี่ยวกับการตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา การจัดหลักสูตรวิชาเรียน การวางระเบียบวินัยสำหรับนักเรียน การสร้างอาคารเรียน และการเก็บค่าเล่าเรียน เป็นต้น ดังที่ เซทเทอร์^{๑๓} (Settle, Geraldine Webb) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งและเครื่องมือนี่จะช่วยแก้ปัญหาสำหรับผู้ปกครองและครูใหญ่ และโคลงแบบสอบถามไปยังครูใหญ่และผู้ปกครอง จำนวน ๒๕๕ คนเท่ากัน และเป็นที่เห็นพ้องกันว่าข้อเสนอและความเห็นของทั้งสองฝ่าย จะช่วยเป็นแนวทางในการบริหาร การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

สำหรับประเทศไทยนี้มีการตื่นตัว แม้จะได้มีการจัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครองขึ้นตามโรงเรียนต่าง ๆ หลายแห่ง เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองได้ เข้ามามีบทบาทในการศึกษา มากขึ้น แต่ปรากฏว่าจำนวนผู้ปกครองที่ เข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินการศึกษาจริง ๆ นั้นยังมีจำนวนน้อยมาก การจัดวางโครงการการศึกษาขึ้นอยู่กับอำนาจของบุคคลที่มีคุณวุฒิ หรือประสบการณ์เพียงกลุ่มน้อยเท่านั้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการดำเนินงานด้าน ประชาสัมพันธ์ฝ่ายการศึกษา ยังไม่ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ ไปถึงประชาชนโดยทั่วถึงกัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงยังไม่เข้าใจว่าตนจะ เข้ามามีบทบาทในการศึกษาอย่างไร ทำให้คุณค่าของการศึกษาได้รับความสนใจน้อยไป

หากผู้ปกครองสนใจและเข้าใจในบทบาทด้านการศึกษาของตนแล้ว ย่อมจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองกระชับแน่นขึ้นด้วย ดังนั้นผู้ดำเนินการศึกษา

^{๑๓}Settle, loc.cit.

ครู โรงเรียนจึงต้องหาวิธีให้ผู้ปกครองได้เข้ามาหาโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ
ในบทบาทของตนต่อโรงเรียน ในการดำเนินการนี้จะต้องพิจารณาถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อ
การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้ปกครอง

๑. ทัศนคติของผู้ปกครองต่อครูและโรงเรียน การวินิจฉัยทัศนคติของ
ผู้ปกครองที่มีต่อครูและโรงเรียนนั้น เป็นเรื่องยากมาก เพราะเราหาเครื่องวัดไม่ได้
แต่ทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครองนั้นจะขึ้นอยู่กับพื้นฐานหรือองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น

๑.๑ ประสบการณ์ของผู้ปกครองที่ได้รับมาจากโรงเรียนสมัยเป็นนักเรียน
ผู้ปกครองบางคนจะประสบความสำเร็จในการเรียนสมตามความปรารถนา บางคนก็เรียน
ไม่สำเร็จ บางคนก็เคยชอบครู บางคนก็ไม่ชอบเลย บางคนก็อาจเคยคิดว่าโรงเรียนมีแต่
ระเบียบวินัยเข้มงวดอยู่ตลอดเวลา บางคนก็คิดว่าวัยนักเรียนเป็นวัยที่มีความสุขที่สุดในชีวิต
เหล่านี้เป็นต้น ประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อทัศนคติของพ่อแม่ผู้ปกครองทั้งสิ้น
และบางครั้งก็ยากที่จะเปลี่ยนแปลง

๑.๒ อาชีพของผู้ปกครอง เมื่อเปรียบเทียบอาชีพครูกับอาชีพอื่น ๆ แล้ว
กล่าวได้ว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงและได้รับการเคารพยกย่องจากสังคมพอสมควรในประเทศเรา
แต่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับอาชีพต่าง ๆ ของผู้ปกครองแล้ว อาชีพต่าง ๆ เหล่านั้นอาจจะ
ต่ำกว่า สูงกว่า หรือเท่าเทียมกันได้ พ่อแม่ที่ประกอบอาชีพในระดับต่ำกว่าอาชีพครู เช่น
เป็นกรรมกร ลูกจ้าง ช่างกึ่งฝีมือ ฯลฯ ก็มีทัศนคติอย่างหนึ่ง เช่น อาจจะคิดว่าอาชีพครู
เป็นอาชีพคนละชั้น พูกรับคนละภาษา เจรจากันไม่รู้เรื่อง ผู้ที่มีอาชีพสูงกว่าอาชีพครู เช่น
เป็นนักการเมือง นายแพทย์ นักธุรกิจการค้าใหญ่ ๆ ฯลฯ พวกนี้ก็มีทัศนคติไปอีกอย่างหนึ่ง
บางคนอาจจะดูถูกอาชีพครูโดยคิดว่าพวกครูทำอะไรไม่เป็นนอกจากสอนเด็กอย่างเดียว
บางคนก็อาจคิดว่าความคิดเห็นของตนย่อมดีกว่าของครูเสมอ ในด้านการให้การอบรม
หรือเลี้ยงดูเด็ก หรือในด้านการวางแผนการศึกษาและอาชีพ เพราะตนเองเคยประสบ
ความสำเร็จในชีวิตมากกว่าครู ร่ำรวยกว่าครู เหล่านี้เป็นต้น ส่วนอาชีพอื่น ๆ ที่มีระดับ
เดียวกันกับครูนั้น ก็มีทัศนคติไปคนละอย่างเช่นเดียวกัน เช่น อาจจะคิดว่าใครมีหน้าที่อะไร

ก็ทำไป ตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย หรืออาจจะคิดว่าอาชีพครูก็ไม่ดีวิเศษไปกว่าอาชีพ
ของคุณ เหล่านี้เป็นต้น

๑๑.๓ ฐานะทางสังคมของผู้ปกครอง ฐานะทางสังคมนี้ย่อมขึ้นอยู่กับ
บุคลิกลักษณะ ความสามารถและความสนใจของตัวผู้ปกครองเอง และทั้งนี้ย่อมเกี่ยวพันกับ
อาชีพและตำแหน่งหน้าที่อีกด้วย ผู้ปกครองบางคนได้มีโอกาสรวมกิจกรรมของสังคมที่บำเพ็ญ
ประโยชน์ให้แก่ประเทศ เช่น การเป็นสมาชิกขององค์การต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาเด็ก ปัญหา
สุขภาพจิต ผู้ปกครองบางคนก็มีอาชีพโดยตรงเกี่ยวกับเด็ก เช่น เป็นครู บางคนก็มีอาชีพ
เป็นกรรมกร ลูกจ้าง แมคคา ซอคา ฯลฯ ฐานะทางสังคมของบุคคลเหล่านี้มักจะบ่งได้ว่า
จะมีโอกาสให้ความร่วมมือได้มากน้อยเพียงไร อย่างไรก็ตามบางคนก็ไม่มีเวลาเลยในการ
ให้ความสนใจต่อการเรียนของเด็ก บางคนมีบางแต่ก็กระท่อนกระแท่น ไม่สม่ำเสมอ

๑๑.๔ ทักษะคติของบุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับการศึกษา ทักษะคติที่ได้จาก
บุคคลต่าง ๆ ภายในครอบครัว อันได้แก่ พ่อแม่ ลุง ป้า น้า อา ของเด็ก แม้แต่เป็น
เครือญาติกัน แต่บุคคลเหล่านี้ก็อาจมีทัศนคติแตกต่างกัน หรืออาจคล้ายกันก็ได้ เช่น
บางคนคิดว่าการไปโรงเรียนของเด็กทำให้เสียเวลาทำมาหากิน เสียเงินเสียทองโดยไร้
ประโยชน์ จึงไม่สนับสนุนการไปโรงเรียนมากนัก ครอบครัวที่มีบุคคลประเภทนี้จึงมักจะ
ไม่ให้ความร่วมมือมากนัก มักจะทำกักตอเมื่อถูกโรงเรียนบังคับ หรือบุตรหลานในครอบครัว
มีปัญหาเกิดขึ้นกับโรงเรียนเท่านั้น สำหรับครอบครัวที่พอจะมองเห็นคุณค่าของการศึกษาบ้าง
ก็มักจะถือว่าความคิดเห็นของครอบครัวเป็นใหญ่ในการวางโครงการการศึกษาของบุตรหลาน
ทัศนคติและความคิดเห็นของบุคคลในครอบครัวประเภทนี้บางครั้งก็ขัดแย้งกับความคิดเห็นหรือ
ทัศนคติของครู เหล่านี้เป็นต้น

๑๑.๕ ทักษะคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการสอนของครู ผู้ปกครองส่วนมากใน
ชุมชนใหญ่ ๆ แม้จะไม่เคยรู้จักครูมาก่อน แต่บางคนก็ได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับตัวครูโดย
คือ จากคำพูดของบุตรหลาน จากเพื่อนบ้าน จากสมุดรายงานของโรงเรียน หรือ
จากรายงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนแจ้งให้ทราบ จากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ผู้ปกครอง

ก็นึกมองเห็นภาพใคราง ๆ ว่าครูเป็นคนมีลักษณะอย่างไร มีความสามารถในการสอนดีเพียงไร ผู้ปกครองส่วนมากมักยกย่องครูที่มีความสามารถสอนใหม่ครูหลานของตนสอบไล่ได้ แลถ้าหากบุตรหลานสอบไล่ตก ไม่เพียงแต่เด็กเท่านั้นที่ได้รับการศึกษา แต่ครูหรือโรงเรียน บางครั้งก็ได้รับการตำหนิติเตียนอีกด้วย บางครั้งอาจกล่าวหาว่าครูสอนไม่ดีกว่า ไม่มีเทคนิคในการสอนบาง วิธีการสอนแผนใหม่ก็ไม่ดีไปกว่าแผนเก่า ซึ่งตนเองเคยเล่าเรียนมาบ้าง เหล่านี้เป็นต้น

๒. ทัศนคติของครูต่อผู้ปกครองเด็ก   ทัศนคติของครูที่มีต่อผู้ปกครองของเด็กที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน คือ แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์ที่ผ่านมา การฝึกฝนอบรมที่ได้รับ ตลอดจนถึงทัศนคติที่มีต่ออาชีพครู สรุปโดยย่อแล้วพอที่จะกล่าวได้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้ :-

๒.๑ ครูบางคนคิดว่าตนเองมีฐานะต่ำกว่าพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็ก จะทำอะไรก็เกรงอำนาจบาปมีไปหมด จะทำอะไรก็ต้องมีการประจบประแจงเพื่อความคงอยู่ของตำแหน่ง มักจะเอาใจใส่เฉพาะบุตรหลานของผู้ปกครองประเภทนี้เสียหมด มักจะไม่เหลียวแลเด็กที่พ่อแม่มีอาชีพในระดับต่ำเสียเลย ครูบางคนไม่กล้าไปตักเตือนบุตรหลานของผู้ปกครอง รวมทั้งไม่กล้าไปติดต่อกับทางครอบครัว โดยคิดว่าคงจะได้รับการคุ้มครองเหยียดหยาม หรือคิดว่าไม่ไฉน

๒.๒ ครูบางคนคิดว่าตนเองมีฐานะดีกว่าพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็ก และมักจะเหยียดหยามฐานะความเป็นอยู่ของบุคคลเหล่านั้น บางครั้งก็คิดว่า การติดต่ोजรจากงไม่ไฉน เพราะพูดกันคนละภาษา บางคนก็ใช้คุณพินิจของตนเองฝ่ายเดียวในการตัดสินใจให้เด็กหรือแก้ปัญหาเด็ก เพราะคิดว่าปัญหาต่าง ๆ ของเด็กนั้น พ่อแมคงจะไม่มีทางแก้ไขหรือแก้ไขไม่ได้

๒.๓ ครูบางคนคิดว่าพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กเป็นที่รู้กับการดำเนินงานของตน เช่น พ่อแม่ผู้ปกครองที่ไม่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการเรียนของเด็กที่บ้าน พ่อแม่ที่ตามใจบุตรมากเกินไป จนกระทั่งครูใช้อำนาจบังคับที่โรงเรียนไม่ได้ หรือผู้ปกครองที่คอย

วิชาทฤษฎีการณครุอยู่ตลอดเวลา เหล่านี้เป็นต้น

ความจริงถ้าครุได้มีโอกาสร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กแล้ว ความรู้สึกหรือทัศนคติในทางลบเหล่านี้จะค่อย ๆ หมดสิ้นไป เพราะครุได้มีโอกาสรู้นิสัยใจคอ ของพ่อแม่ผู้ปกครองแต่ละคน รวมทั้งรู้จักวิธีพิเศษในการติดต่อขอความร่วมมืออีกด้วย

๓. ประเภทของพ่อแม่ผู้ปกครอง เมื่อยึดถือเอาความเหลื่อมล้ำของกิจกรรม ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีที่สุดคนหนึ่ง กับพ่อแม่ผู้ปกครองที่ไม่ให้ความร่วมมือเลยอีกคนหนึ่งแล้ว เราจะพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครองโดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้ :-

- ๓.๑ พ่อแม่ที่รัก สนใจ ลูก และกระทำหน้าที่พ่อแม่ได้อย่างดีเยี่ยมจนสุดความสามารถ
- ๓.๒ พ่อแม่ที่โอ้อตามใจลูกจนเกินไป
- ๓.๓ พ่อแม่ที่เกียติขังลูก ไม่อยากแยกภาวะความเป็นพ่อแม่
- ๓.๔ พ่อแม่ที่ไม่แยแสลูกเลย หรือปล่อยให้ลูกทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ

จากลักษณะทั่วไปข้างบนนี้เราก็อาจสรุปย่อลงไปอีกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ พ่อแม่ที่ให้ความรัก ความสนใจลูกมาก กับพ่อแม่ที่ให้ความรักและความสนใจแก่ลูกน้อยมาก

พ่อแม่ที่ให้ความรักและความสนใจแก่ลูกมาก โดยหลักแล้วกล่าวได้ว่าความรักของพ่อแม่ย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาวินัยของเด็ก เด็กที่ไม่ได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่เลยอาจจะเป็นเด็กที่ขาดแคลนแรงจูงใจในการเรียนไปบ้างไม่มากนักน้อย อันที่จริงพ่อแม่ทุกคนย่อมรักลูกของตนเสมอ แม้นยามโกรธก็โกรธไม่จริงและโกรธได้ไม่นาน พ่อแม่ที่ให้ความรักแก่เด็กมักจะมี ความสนใจลูกของตนเสมอ มักจะชอบคุยถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลูกของตน เช่น ความสำเร็จทางการเรียน สถิติปัญหาความสามารถ ความ

ประเพณี การคบเพื่อนฝูง การอ่านหนังสือ ฯลฯ และอะไรต่ออะไรอีกเยอะ

พ่อแม่ผู้ปกครองประเภทนี้มักจะแสดงปฏิกิริยาต่อโรงเรียนต่าง ๆ กัน เช่น บางคนก็มักมาเยี่ยมโรงเรียน ขอพบอาจารย์ใหญ่ หรือครูประจำชั้น เพื่อปรึกษาหารือกันถึงเรื่องเกี่ยวกับบุตรหลานของตน บางคนมีความตั้งใจจะมาที่โรงเรียน แต่ก็อาจจะติดขัดด้วยเรื่องอื่น ๆ เช่น มีงานทำมากหรือไม่มีเวลาพอ บางคนก็อาจคิดว่าการมาที่โรงเรียนเป็นการรบกวนเวลาของครูโดยใช่เหตุ และเพราะความเกรงใจนี้แหละจึงไม่มาเสียเลย บางคนก็เต็มใจที่จะมาประชุมหรือพบปะกับครูเท่าที่จะสามารถกระทำได้

บางครั้งเราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าพ่อแม่ผู้ปกครองประเภทนี้ อดที่จะมีความเอนเอียงไม่ได้เลยในการประเมินค่าความสามารถของบุตรหลานของตนมากเกินไปหรือน้อยเกินไป เช่น มักจะคิดว่าตนเองมีสติปัญญาความสามารถที่จะเรียนวิชาหนึ่งวิชาใดได้จนสำเร็จ มีความสามารถที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ก็อย่างที่คาดคิด หรือมีความสนใจทางด้านนั้นด้านนี้เป็นคน บางคนก็คิดว่าบุตรของตนคงจะไม่มีสติปัญญาพอในการเรียนวิชาหนึ่งวิชาใด ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะทำกิจกรรมบางอย่างที่มอบหมายให้ทำ หรือคิดว่าเด็กคงจะเกี่ยวข้องหรือไม่มีความสนใจในเรื่องนั้นเรื่องนี้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม พ่อสรุปได้ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองประเภทนี้มีลักษณะทั่วไป ดังนี้คือ

๑. เป็นผู้สร้างบรรยากาศแห่งความรักให้แก่บุตรทั้งโดยอาการที่แสดงออกให้เห็นได้ชัด และอาการที่ไม่แสดงออกมาให้เห็น คือเก็บความรู้สึกไว้ภายในใจ
๒. เป็นผู้ที่ต้องการทราบเรื่องราวเกี่ยวกับบุตรหลานของตนในสถานที่ต่าง ๆ
๓. มีความปรารถนาอย่างมากที่จะช่วยเหลือบุตรหลานของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
๔. มีความต้องการที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ครูจะต้องตั้งข้อสันนิษฐานไว้ว่า พ่อแม่ทุกคนย่อมมีความอยากรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของบุตรในโรงเรียน เช่น เกี่ยวกับการเรียน ความประพฤติในห้องเรียน และสติปัญญา ความสามารถ ความสนใจ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นครูต้องมีความเข้าใจในลักษณะของพ่อแม่ผู้ปกครองประเภทนี้ และพยายามหากวิธีที่จะนำบุคคลเหล่านี้มาสู่โรงเรียนให้จงได้ ต้องพยายามหากวิธีซึ่งจูงใจให้เขาเห็นว่าจะมีคุณค่าอย่างยิ่งในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียน

พ่อแม่ผู้ปกครองที่ให้ความรักและความสนใจแก่ลูกน้อยมาก แม่ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองเกลียดชังลูกจะมีจำนวนน้อยกว่าพ่อแม่ที่รักลูกก็ตาม แต่ก็มีพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นจำนวนมากที่ไม่ให้ความรักและความสนใจหรือความเอาใจใส่ต่อลูกเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น มีภารกิจที่จะต้องทำมาก จนไม่มีเวลาที่จะให้ความรัก ความเอาใจใส่ สสภาพของครอบครัวที่มีความร่ำรวยแต่เรื่องทะเลาะวิวาท สภาวะของการสมรสซึ่งทำให้พ่อแม่ถ้าวบุตรที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลผลิตที่ใดมาในการจะจำยอม หรือบุตรในครอบครัวมากเกินไปจนไม่สามารถให้ความรัก ความเอาใจใส่ได้ทั่วถึง เพราะเศรษฐกิจครอบครัวบีบบังคับ เหล่านี้เป็นต้น เราจะเห็นได้ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองประเภทนี้มักไม่เข้าใจสภาพหรือปัญหาของเด็ก ทั้งนี้เพราะตัวผู้ปกครองเองก็ไม่ยอมรับสภาพของความเป็นพ่อแม่เสียแล้วในสถานแรก ลักษณะอย่างนี้บางครั้งเราก็มองไม่เห็น เพราะอาจซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจของผู้ปกครองก็ได้

ซึ่งจะเห็นได้ว่า เป็นการเห็นตรงกับงานวิจัยของ อรุณศรี อนันตรศิริชัย^{๑๔} ซึ่งพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านการเรียนและความประพฤติ

^{๑๔} อรุณศรี อนันตรศิริชัย ภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหา และเด็กไม่มีปัญหา
 แชนพระถัมภ์กษัตราทอนปลาย วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๓.

ของเด็ก ซึ่งจะเกี่ยวโยงถึงภูมิหลังของครอบครัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา บิดากับบุตร และมารดากับบุตรด้วย บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่มีปัญหามักจะมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีอาชีพรับจ้างไร้แรงงานและคงใช้เวลาในการทำงาน อันเป็นเหตุให้ บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องเหน็ดเหนื่อย มีอารมณ์ขุ่นมัว

พ่อแม่ผู้ปกครองประเภทนี้มักจะไม่ค่อยแยแสกับความจำเป็นไปของบุตรทั้งในด้านการเรียน ความสนใจ หรือความสามารถต่าง ๆ บางครั้งก็อาจแสดงความรัก ความสนใจ แต่เพียงผิวเผิน เพื่อไม่ให้เป็นที่ครหานินทาแก่ชาวบ้านว่าไม่มีความรักบุตรเลย บางครั้งก็ปล่อยให้เป็นการละเลยของคนอื่นดูแลแทน เช่น ถ้าเด็กไปอยู่โรงเรียนก็มักจะถือว่าหน้าที่ของครูหรือโรงเรียนที่จะต้องควบคุมดูแล หรือถ้าบุตรไปอยู่กับญาติคนอื่น ๆ ก็มักจะถือว่าญาติผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบ อย่างเป็นคน

ความจริงถ้าครูมีความสามารถที่จะดวงรู้ได้ว่า พ่อแม่ผู้ปกครองประเภทนี้มีความรู้สึก หรือมีทัศนคติอย่างไรต่อบุตรแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล และแนวทางการจะขอความร่วมมือใดไม่มากนัก หรือไม่ใดเลยจากผู้ปกครองประเภทนี้ก็ตาม แต่ทำให้ครูเข้าใจถึงพฤติกรรมและทัศนคติของเด็กในโรงเรียนของเราได้ดียิ่งขึ้น

ฟิลิปส์และไวเนอร์^{๑๕} (Philips and Weiner) ได้เสนอขบวนการที่จะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูดีขึ้น ดังนี้

๑. เชิญเชิญบุคคลภายนอก เช่น นักจิตวิทยา ครูพิเศษสำหรับเยี่ยมเยียนตามบ้าน (visiting teacher) ซึ่งมีประสบการณ์ได้พบเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กมานาน สามารถเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง และเป็นผู้ที่ผู้ปกครองเห็นชอบ

^{๑๕} Philips and Weiner, op.cit., p. 148 - 149.

- ๒. พยายามที่จะปรึกษาจากบุคคลภายนอกกว่าความสัมพันธ์ระหว่าง
ผู้ปกครองและเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กมีอะไรบกพร่องบ้าง
- ๓. ทำความตกลงกันระหว่างบ้านกับโรงเรียนว่ามีความมุ่งหวังในตัวเด็ก
อย่างไร ไม่ใช่แก้ไขเรื่องราวต่าง ๆ จากที่หนึ่งที่ได้เพียงแห่งเดียว
- ๔. พยายามจัดรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับบ้านและวิธีการควบคุมความ
ประพฤติของเด็ก ซึ่งทั้งครูและผู้ปกครองต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพราะเด็กจะเรียนได้ดี
ไม่ได้หากไม่ได้แก้ไขสาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่ดีเสียก่อน เมื่อเด็กมีความประพฤติไม่ดี
ไม่เอาใจใส่การเรียน หากพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับการควบคุมแก้ไขก็อาจช่วยได้มาก
- ๕. พยายามรู้จักพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลง
อย่างช้า ๆ พยายามที่จะแสวงหาสิ่งดีในตัวเด็กและสนับสนุนให้เด็กแสดงสิ่งนั้นออกมา
- ๖. แนะนำให้ผู้ปกครองทราบการวัดผลการกระทำที่ดีขึ้นของเด็กและต้อง
ทำอย่างสม่ำเสมอ
- ๗. ในการปรึกษาหารือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง ไม่ควรถกเถียงกัน
ว่าเป็นความผิดของใคร เพราะไม่ได้ช่วยในการตัดสินใจ สิ่งที่ดีควรกระทำเพื่อให้สถาน-
การณ์ของเด็กดีขึ้นสำคัญกว่า
- ๘. รวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้ว่าตรงกันเกี่ยวกับเด็กเพื่อใช้ประกอบการ
พิจารณาสถานการณ์ สังเกตพฤติกรรมของเด็กทั้งในปัจจุบันและอดีต อันเป็นสิ่งจำเป็น
สำหรับโครงการปรับปรุง
- ๙. จัดให้มีข้อตกลงเป็นวัตถุประสงค์สั้น ๆ เกี่ยวกับบ้านและโรงเรียน
เพื่อกำเนินไปตามวัตถุประสงค์นั้น

นอกจากนั้น ยังได้กล่าวถึงวิธีการที่จะติดต่อกันทางบ้านอย่างมีประสิทธิภาพ ^{๑๖}

๑๖

^{๑๖} Ibid., p. 151.

การติดต่อกับผู้ปกครองจะทำให้การศึกษาของเด็กดีขึ้น และเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับชีวิตในโรงเรียนของเด็ก ความล้มเหลวในการรายงานผลและการติดต่อก่อให้เกิดความยุ่งยาก ซึ่งเป็นผลเสียอย่างใหญ่หลวงทางการศึกษา เป็นการสร้างทัศนคติที่ไม่ดี ตลอดจนทำให้เด็กมีสุขภาพจิตเสื่อม จึงขอเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรมีการวางแผนปรับปรุงการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง ตระเตรียมงานที่จะต้องร่วมมือกันกระทำโดยแจ้งให้ผู้ปกครองทราบว่าจะให้ความร่วมมือได้อย่างไร โดยปฏิบัติดังนี้

๑. พยายามค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก
๒. พยายามเรียนรู้สาเหตุของปัญหาที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ประสพผลสำเร็จ
๓. พยายามช่วยกันหาทางคลี่คลายปัญหาทั้งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และที่เกิดขึ้นที่บ้าน.

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย